

č. 12-2012

MESIAČNÍK O FILMOVOM DIANÍ NA SLOVENSKU

WWW.FILMSK.SK

film.sk

CENA 1 €

ROZHOVOR

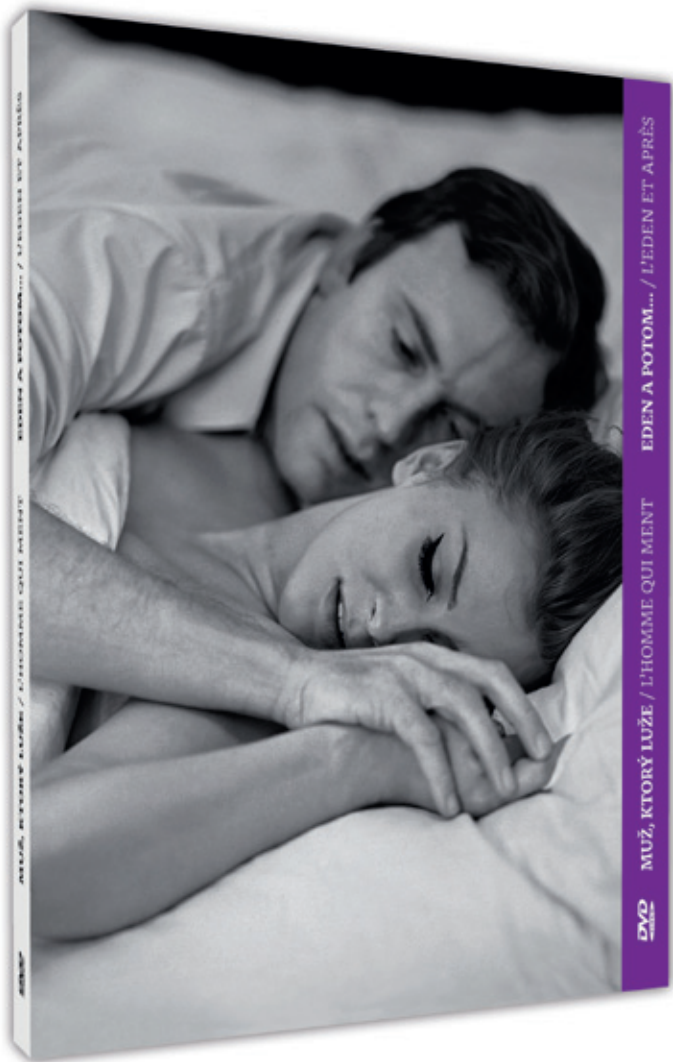
► Maroš Hečko

TÉMA

► Filmový plagát
ako kultúrny fenomén doby

RECENZIA

► Cigáni idú do volieb
► Od Fica do Fica ► Atlas mrakov

9,90 €

2 DVD – MUŽ, KTORÝ LUŽE / EDEN A POTOM...

Dvojica diel, ktoré na prelome 60. a 70. rokov na Slovensku vytvoril francúzsky režisér a scenárista Alain Robbe-Grillet, sa celkom jednoznačne radí k najhodnotnejším dielam v celej histórii slovenskej kinematografie.

V predaji od novembra 2012

www.klapka.sk

NA ÚVOD

Sladké hry minulého leta, Tři veteráni, Vesničko má středisková, Vážení přátelé, ano. To je len zopár známych filmov, v ktorých účinkoval Július Satinský. A patrí medzi ne aj komédia *S tebou mě baví svět*. Jej režisérka Marie Poledňáková si v rozhovoroch pre slovenské periodiká nedávno zaspomínala aj na Satinského. A venovala mu slová chvály. Také, ktoré sa dali čakať, takže čitateľa nezaskočili, nevyrušili. Prečo by aj mali. Každý, kto pozná film *S tebou mě baví svět* (a to je asi každý), si vie predstaviť, čo chcela režisérka dostať zo Satinského predovšetkým – a dostala to. Lenže ten druhý tatko a priateľský rojko, s ktorým to divák bavilo, vedel povedať aj veci, ktoré rozrušovali ironickým pomenúvaním prehliadaných nedostatkov, pokleskov, vín, komplexov... To už nebolo iba vyrábanie dobrej nálady. Stačí sa začítať do rubriky Profil, ktorá sa začína práve takýmto výrokom. Tie slová napísal Satinský už dávnejšie, ale ne jeden jeho postreh vystihuje i súčasné javy. Lahkovážne sa pritom nedajú brať ani tie javy slovenskej súčasnosti, ktorými sa zaoberá dokumentaristka Zuzana Piussi vo filme *Od Fica do Fica*. Ten je na hony vzdialený chlácholivosti odpočinkového programu, a hoci sa jeho uvádzanie nesústreďuje do kín, rozhodli sme sa ho recenzovať. Aj niekoľko ďalších článkov v aktuálnom čísle Film.sk obsahuje čosi, čo môže zaskočiť či rozrušiť, no azda to v čase, keď spoza každého rohu vyskakuje urputná snaha predať svetielkujúcu bezstarostnosť vianočných sviatkov, nebude na škodu.

► Daniel Bernát

▪ FOTO: archív L. Snopka

MOJE OBĽÚBENÉ SLOVENSKÉ FILMY

Ladislav Snopko, riaditeľ Slovenského inštitútu v Prahe

Tieto filmy ma v mnohom ovplyvnili, najmä keď som bol mladý, a ich tvorcovia sú mi dodnes ľudsky blízki: *Kapitán Dabač*. Najväčší hrdina môjho detstva. Priznám sa, že asi pred pol rokom som sa k nemu s obavou vracal, no nesklamal ma. Navyše som zistil, že to je nádherný príbeh o láske... *Obrazy starého sveta*. Dnes, keď sa dostávam do veku protagonistov filmu, s mnohou väčšou silou pociťujem ich „kreatívnu odlišnosť“ ako jeden zo základných princípov ľudského bytia. *Rozhovor s nepriateľom*. Tak hlboko, naozaj hlboko, nebýva zvykom u nás doma chodiť... *Ticho*. Film, čo má v sebe pokoj, ktorý ma fascinuje. *Vtáčkovia, siroty a blázni*. „Je ten film kóšer?“ opýtal sa ma Andrzej Wajda po jeho uvedení v Krakove (2005). „Ťažko povedať, scenár napísal súčasný vrchný krajský a pražský rabin Českej republiky.“ S prekvapením ma mňa pozrel... *Dynastia Monar*. Skvelý cyklus dokumentov o drogových závislostiach. Tu sa počet znakov predpísaný na tento príspevok končí, hoci mojich milovaných slovenských filmov je podstatne viac.

Filmové podujatia na Slovensku ►

6. september – 31. december

(32 SLOVENSKÝCH MIEST – BANSKÁ BYSTRICA, BANSKÁ ŠTIAVNICA, BRATISLAVA, BREZNO, BYTČA, DOLNÝ KUBÍN, HANDLOVÁ, HUMENNÉ, KEŽMAROK, KREMNICA, LEVICE, LUČENEC, MALACKY, MARTIN, MODRA, NÁMESTOVO, NITRA, NOVÉ MESTO NAD VÁHOM, PEZINOK, PIEŠŤANY, PREŠOV, PRIEVIDZA, PÚCHOV, RIMAVSKÁ SOBOTA, SEREĎ, SNINA, SPIŠSKÁ NOVÁ VES, ŠALA, TOPOĽČANY, TRENČÍN, TRNAVA, TURČIANSKE TEPLICE)

18. Projekt 100 – 2012

Projekt 100 tento rok opäť predstavuje desiatku výnimočných filmových diel a tentoraz aj jeden archívny špeciál. Počas štyroch mesiacov trvania prehliadky si diváci môžu pozrieť päťicu klasických kinematografických diel, ktoré preveril čas, a päťicu najnovších filmov významných svetových režisérov. Program tvoria snímky *Rozchod Nadera a Simin*, *V tme*, *Hanba*, *Chlapec na bicykli*, *Čierna Venuša*, *Neha*, *Bohémsky život*, *Čierna mačka*, *biely kocúr*, *Trainspotting*, *Život Briana* a *Upír Nosferatu*. Viac informácií nájdete vo Zvláštnom vydaní Film.sk – Projekt 100.

► www.asfk.sk/projekt-100/projekt-100-2012

23. november – 23. december

(BRATISLAVA – HLAVNÉ NÁMESTIE)

Vianočné trhy 2012

Slovenský filmový ústav sa tento rok opäť zúčastní na bratislavských Vianočných trhoch. V stánku slovenskej audiovizie sa budú predávať DVD a knihy za zvýhodnené ceny. Pri nákupe nad 10 eur dostane zákazník ako darček publikáciu *Spletité cesty Wima Wendersa*. Pri nákupe nad 50 eur budú bonusom 2 voľné lístky do Kina Lumière (dajú sa uplatniť v termíne 23. 11. 2012 až 15. 1. 2013). Okrem edičných titulov SFÚ sa budú v stánku ponúkať aj knižné a DVD tituly od iných vydavateľov, resp. dodávateľov, ako sú K2 studio, Ústav pamäti národa, Trigon production, LEON Productions, Divadelný ústav, Fool Moon a ďalšie. Stánok SFÚ sa nachádza v sektore A a má označenie A4.

2. december ► 10.00

(BRATISLAVA – A4 – NULTÝ PRIESTOR – KARPATSKÁ 2)

Kino pre deti, mamy a otcov / kino inak

Kino pre deti, mamy a otcov sa v decembri pre sviatky nebude konať poslednú nedelu v mesiaci, ale hneď prvú. V spolupráci s Bibianou a Bienále animácie Bratislava ponúka A4 – nultý priestor pestrý program víťazných filmov festivalu BAB 2012. ► www.a4.sk

3. december ► 20.00

(BRATISLAVA – A4 – NULTÝ PRIESTOR – KARPATSKÁ 2)

Ako to tie komerčné filmy robia? Pravidlá a kliše mainstreamovej kinematografie

Sme infikovaní Hollywoodom. Filmové postavy nekašľú, nekýchajú (výnimkou je alergia), nesmrkajú a nikdy neprejavujú príznaky nejakej choroby – pokiaľ áno, tak to znamená ich blízku smrť. Hlavne kašeľ je neklamným znakom neodvratného konca. Zvláštne? Ale vo filmovom svete štandardné. Aj toto je jedno z klišé nielen americkej kinematografie. Prehľad scenárstickejho, formálneho a trailerového kliše predstaví šéfredaktor filmového portálu kinema.sk Peter Konečný. ► www.a4.sk

4. december

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Zem spieva k 25. výročia úmrtia Karola Plicku

Karol Plicka (1894 – 1987) – fotograf, režisér, kameraman, etnograf, výtvarník, hudobný vedec a zberateľ ľudových piesní navštívil Slovensko po prvý raz v roku 1919, pätnásť rokov bol referentom Matice slovenskej v Martine. Prvé filmy nakrútil v roku 1926. V roku 1938 spoluzakladal v Bratislave prvú filmovú školu v bývalom Československu. V roku 1933 nakrútil film *Zem spieva*, rozospievanú a rozotancovanú symfóniu Slovenska, v roku 1937 cestopis *Za Slováckmi od New Yorku po Mississippi*, hneď po vojne nakrútil na Slovensku filmy *Pán prezident na Slovensku* (1945) a *Roľnícky deň vo Zvolene* (1946). V roku 1946 ho zvolili za prvého predsedu SLOFIS-u, v roku 1988 bolo v Blatnici otvorené Múzeum Karola Plicku.

5., 19. december ► 21.30

(RÁDIO DEVÍN)

Audiofilm

V rámci vysielania Filmového klubu pre nevidiacich a slabozrakých odznejú v novembri na Rádiu Devín filmy *Pásla kone na betóne* Štefana Uhra (5. 12.) a *Perinbaba* Juraja Jakubiska (19. 12.). Rádio Devín vysielia Filmový klub pre nevidiacich a slabozrakých od apríla tohto roka. Audiokomentár je na vhodných miestach vložený do originálnej zvukovej stopy filmu a výstižne opisuje hlavné prvky deja, gestikuláciu, mimiku, kostýmy a atmosféru.

► www.trnka.biz, www.rozhlas.sk/radio-devin

6. – 8. december

(DOLNÝ KUBÍN – KINO CHOČ)

7. ročník medzinárodnej prehliadky horských a adrenalínových filmov VIDMO

► www.filmklub23.sk

9. december ► 20.00

(BRATISLAVA – A4 – NULTÝ PRIESTOR – KARPATSKÁ 2)

Cinematik + A4: Sigur Rós: Valtari Film Experiment

Islandská skupina Sigur Rós vydala v máji tohto roku nový album *Valtari*. Zároveň oslovila 12 režisérov, aby nakrútili krátke filmy inšpirované skladbami z albumu. Kolekcia týchto filmov sa bude na celom svete premietiť počas jedného víkendu. Festival Cinematik v spolupráci s A4 počas takmer dvoch hodín predstaví „minimálne 17“ oficiálnych i fanúšikmi nakrútených filmov. Medzi režisérmi sú uznávaní nezávislí tvorcovia ako John Cameron Mitchell (*Shortbus*), Alma Har'el (viacero videoklipov Beirut) alebo Ramin Bahrani (*Man Push Cart*, *Chop Shop*). Základnou myšlienkou projektu je neuzatvárať album pred interpretáciami, ale naopak ponúknuť priestor a slobodu iným, aby sa ním nechali inšpirovať a pokračovali v umeleckej tvorbe. ► www.a4.sk

10., 17. december

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Archívne kino – téma:

Nobelovky na filmovom plátne

Tento mesiac budú archívne pondelky v skrátenom režime prezentovať filmy, v ktorých sa spracúvajú diela literárnych autorov ocenených Nobelovou cenou. Filmom *Červené pole* (1987) aktuálne reagujeme na tohtoročného laureáta, čínskeho spisovateľa Mo Jena. Jeho najslávnejší román spracoval do filmovej podoby jeden z najvýznamnejších režisérov čínskej kinematografie Čang I-mou. Druhý film *Stratená česká Katarína Blumovej* (1975) je adaptáciou románu rovnako oceneného spisovateľa Heinricha Bölla v réžii Volkera Schlöndorffa a Margarethe von Trotta.

► www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk

11. december ► 20.00

(BRATISLAVA – A4 – NULTÝ PRIESTOR – KARPATSKÁ 2)

Osemdesiat listov / kino inak

Film *Osemdesiat listov* (r. V. Kadrnka) vznikol na autobiografickom základe. Zdrojom je pamäť syna – režiséra a zachovaná korešpondencia medzi rodičmi. Odohráva sa v Československu v roku 1987. Otec emigroval do Anglicka a matka sa so štrnásťročným synom pokúša za ním vysťahovať. Subjektom filmového vyjadrenia je chlapec, jeho zaoštrý pohľad bez nánosu skúseností. Zároveň tu prebieha iniciácia v priebehu jediného dňa, počas ktorého chlapec nazrie do dospelosti a musí prekonať strach.

► www.a4.sk

13. december / 19.30

(BRATISLAVA – ARTFORUM – KOZIA 20)

Krst DVD Viditeľný svet

Debutový celovečerný hraný film Petra Krišťačka *Viditeľný svet* vychádza na DVD s bohatou bonusovou výbavou. Krst DVD bude spojený s krstom nového Krišťačkovho románu *Dom hluchého*. Hostami budú Tomáš Janovic, Kornel Földvári, skupina Longital a herec Robo Roth.

15. december ▶ 17.00

(BRATISLAVA – A4 – NULTÝ PRIESTOR – KARPATSKÁ 2)

KINEČKOLab

Tvorivá dielňa pre neprofesionálnych filmárov, ktorá odкрýva malé aj veľké filmové zázraky. Na podujatí uvedú aj film *Alica v krajine zázrakov* (120 min., r. Dominik György), nakrútený režisérom, ktorý zrejme ešte ani nemá občiansky preukaz. Decembrový KINEČKOLab bude rozprávkový, bude fantastický a plný trikov. Profesionáli budú rozprávať o práci so zvukom a s hudbou vo filmoch.

▶ www.filmovo.sk**17., 19., 21. – 23. december**

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Osobnosti: Gérard Philipe

Pred deväťdesiatimi rokmi sa narodil legendárny francúzsky herec Gérard Philipe. Svetovou hviezdou sa stal predovšetkým vďaka nezabudnuteľnému výkonu vo filme *Fanfán Tulipán*. Svoje herecké kvality potvrdil aj vo významných rolách, keď „oživil“ napríklad postavy zo slávnych románov francúzskej literatúry *Diabol v tele* a *Väznica parmská*. Zaskvel sa aj v komediách režiséra Reného Claira. Vo filmotéke Kina Lumière si pripomenieme 90. výročie jeho narodenia filmami: *Diabol v tele* (r. C. Autant-Lara, 1947), *Väznica parmská* (r. Christian-Jaque, 1948), *Fanfán Tulipán* (r. Christian-Jaque, 1952), *Krásky noci* (r. R. Clair, 1952) a *Veľké manévry* (r. R. Clair, 1955).

▶ www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk**18. – 19. december ▶ 20.30**

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Osobnosti: Sven Nykvist

Sven Nykvist je jedným z najzásadnejších kameramanov dejín svetovej kinematografie. Jeho dielo je späté najmä s režisérom Ingmarom Bergmanom, s ktorým vytvoril viacero výnimočných filmov. Spolupracoval však aj s ďalšími významnými režisérmi (Tarkovskij, Malle, Allen, Schlöndorff). Predovšetkým v Bergmanových filmoch je evidentný jeho rukopis, jeho majstrovská práca so svetlom v nadväznosti na to najlepšie zo severskej kameramanskej

tradície. Tvorba Svena Nykvista bude predstavená filmami *Hodina vlkov* (r. I. Bergman, 1968) a *Šepoty a výkriky* (I. Bergman, 1972) pri príležitosti deväťdesiatich rokov od jeho narodenia.

▶ www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk**19. december ▶ 20.00**

(BRATISLAVA – A4 – NULTÝ PRIESTOR – KARPATSKÁ 2)

Fest Anča kapustnica

Predvianočná streda bude v znamení súťaže v dabovaní sekcie animovaných filmov „Animation Karaoke Battle“, ktorá vznikla ako sprievodné podujatie festivalu animovaných filmov Fest Anča. Do súťaže sa dá zapojiť priamo na mieste, motiváciu budú vecné aj finančné odmeny. Premievať sa budú aj výsledky workshopov festivalu 4 živly a časopisu Kinečko.

▶ www.a4.sk**27. december ▶ 20.30**

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Kino-Ikon Plus: Mimoriadna udalosť obvodného významu

Aj v decembri pokračuje pravidelný cyklus premietaní výnimočných titulov svetovej kinematografie v dramaturgii redaktorov a autorov filmovej literatúry časopisu pre vedu o filme a pohyblivom obraze Kino-Ikon. Posledný decembrový štvrtok premietneme v Kine Lumière v rámci cyklu Kino-Ikon Plus film Sergeja Snežkina *Mimoriadna udalosť obvodného významu* (1981), ktorý približuje deformácie brežnevskej éry.

▶ www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk

Podujatia slovenského filmu v zahraničí ▶

23. november – 2. december

Europe on Screen – Jakarta (INDONÉZIA)

Premietanie filmu Eriky Hníkovej *Nesvadbovo*.▶ www.europeonscreen.org**28. november – 2. december**

Festival animácie Animpact

– Soul (JUŽNÁ KÓREA)

Premietanie filmu *Posledný autobus* (r. I. Laučíková, M. Snopek).▶ www.animpact.org/animpact2011/html/main/?SiteLang=_eng**30. november – 16. december**

18. Festival on Wheels – Ankara

a ďalšie mestá (TURECKO)

Premietanie filmu *Posledný autobus* (r. I. Laučíková, M. Snopek).▶ www.festivalonwheels.org**1. – 8. december**

Medzinárodný festival krátkych filmov

Leuven (BELGICKO)

Premietanie filmu *Posledný autobus* (r. I. Laučíková, M. Snopek).▶ www.kortfilmfestival.be/en/festival/**3. – 9. december**

10. MF študentských filmov SKENA UP

– Priština (KOSOVO)

Premietanie filmov *tWINS* (r. P. Budinský) a *Pár milimetrov pod koreňom* (r. M. Haruštiak).

Na konferencii na tému „Vie kultúra zaceliť rozdiely?“ sa zúčastní Lukáš Sigmund (Kinečko).

▶ www.skenuup.com**3. – 9. december**

9. medzinárodný festival animovaného

filmu Animateka – Ľubľana (SLOVINSKO)

Festival ponúkne Fokus na slovenský animovaný film. Premievať sa budú filmy *Zbojník Jurko* (r. V. Kubal), *Zem* (r. V. Kubal), *Postup* (r. V. Kubal),

Oko (r. J. Bindžár), *Socha* (r. J. Havetová), *Obor a kamenár* (r. B. Šperková), *Rebrík* (r. V. Kubal), *Totem* (r. V. Pikalík, I. Popovič), *Zástupy* (r. E. Slavíková-Rabarová), *Dáždnik* (r. O. Slivka), *Údel* (r. J. Havetová), *Celina* (r. O. Slivka), *Idol* (r. V. Kubal), *Varila myšička kašičku* (r. V. Herold), *Kým sa ucho neodbije* (r. J. Havetová), *Ki-ki-ri-ki* (r. F. Jurišič), *Mesto na Dunaji* (r. R. Urc), *Štyri* (r. I. Šebestová), *Šach* (r. V. Kubal), *Kontakty* (r. J. Havetová), *Do pivnice* (r. J. Švankmajer), *V ročke* (r. M. Struss), *Fat Fatal* (r. M. Čopíková), *Viliam* (r. V. Obertová), *Kamene* (r. K. Kerekesová), *Posledný autobus* (r. M. Snopek, I. Laučíková). Partnermi festivalu sú SFÚ a festival Fest Anča.

▶ www.animateka.si**7. – 16. december**

WATCH DOCS – MF filmov o ľudských

právach – Varšava (POLSKO)

Premietanie filmu Jara Vojteka *Cigáni idú**do volieb*.▶ www.watchdocs.pl**13. – 16. december**

38. Ekofilm – Ostrava (ČESKO)

Premietanie filmov Pavla Barabáša *Príbehy tatranských štítov* a *Pygmejovia – Deti džungle*.▶ www.ekofestival.cz/index.php?frm=ok**14. – 23. december**

Mendi Film Festival of Vitoria-Gasteiz

Bilbao (ŠPANIELSKO)

Premietanie filmu Pavla Barabáša *Príbehy tatranských štítov*.▶ www.mendifilmfestival.com**28. – 30. december**

6. festival outdoorových filmov BOFF

– Bovec (SLOVINSKO)

Premietanie filmu Pavla Barabáša *Príbehy tatranských štítov*.▶ www.boff.si/?page_id=86&lang=en

(REDAKCIA NEZODPOVEDÁ ZA ZMENY V PROGRAME PODUJATÍ!)

▶ Mariana Jaremková

PREMIÉRA: 6. 12. 2012

Anna Karenina

(**Anna Karenina**, Veľká Británia, 2012) DCP 2D, ŠUP, 130 min., MP 12, SLOVENSKÉ TITULKY, ROMANTICKÝ/DRÁMA

RÉŽIA: Joe Wright **NÁMET:** Lev Nikolajevič Tolstoj – rovnomenný román (1877)

SCENÁR: Tom Stoppard **KAMERA:** Seamus McGarvey **STRICH:** Melanie Oliver

HUDBA: Dario Marianelli **HRAJÚ:** Keira Knightley, Jude Law, Aaron Taylor-Johnson, Domhnall Gleeson, Alicia Vikander, Matthew Macfadyen, Kelly Macdonald, Oskar McNamara, Emily Watson

DISTRIBÚTOR: Bontonfilm

Film nakrútený podľa scenára Toma Stopparda vychádza zo slávneho Tolstého románu, ale nenecháva sa predlohou nijako obmedzovať. Anna Karenina, žena vysokopostaveného vládneho úradníka, prežíva vášnivú aféru s mladým príťažlivým Vronským. Jej pomer sa dlho neuttají a spôsobí v spoločnosti škandál. Podvedený Karenin dáva svojej nevernej žene ultimátum. Udalosti nevyhnutne smerujú k (romantickej) tragédii. Film na rozdiel od predchádzajúcich adaptácií Tolstého rozsiahleho románu nezachytáva iba príbeh Anny, ale sústreďuje sa aj na rovnako emotívne príbehy vedľajších postáv.

PREMIÉRA: 6. 12. 2012

Babycall

(**Babycall**, Nórsko/Švédsko/Nemecko, 2011) DCP 2D, ŠUP, 96 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA

RÉŽIA A SCENÁR: Pål Sletaune

KAMERA: John Andreas Andersen

STRICH: Jon Endre Mørk **HUDBA:** Fernando Velazquez **HRAJÚ:** Noomi Rapace, Kristoffer Joner, Vette Qvenild Werring

DISTRIBÚTOR: Film Europe

Anna uteká so svojim osemročným synom Andersom pred násilným Andersovým otcom. Napokon nájdu útočisko na utajenej adrese vo veľkom bytovom dome. Vystrašená Anna sa snaží chrániť syna. V paranoidnom strachu nakúpi vysielacky, aby vedela o každom vysielačkách sa však začnú ozývať strašidelné zvuky, ktoré evokujú zavraždenie dieťaťa. Prichádzajú z útrobu budovy, hoci vysielacky sú v Andersovej izbe. Ktovie, odkiaľ zvuky idú? A komu patria? Navyše sa na Andersovej kresbe objaví krv. Sú Anna a jej syn v nebezpečenstve?

PREMIÉRA: 27. 12. 2012

Frankenweenie

(**Frankenweenie**, USA, 2012) DCP 2D, 88 min., MP 12, SLOVENSKÉ TITULKY, ANIMOVANÁ, MIERNE HOROROVÁ KOMÉDIA

RÉŽIA: Tim Burton **SCENÁR:** Leonard Ripps, Tim Burton, John August **KAMERA:** Peter Sorg

STRICH: Chris Lebenzon, Mark Solomon **HUDBA:** Danny Elfman **HLASY POSTÁV:** Catherine O'Hara, Martin Short, Martin Landau, Winona Ryder, Robert Capron, Conchata Ferrell, Christopher Lee

DISTRIBÚTOR: Saturn Entertainment

Frankenweenie je príbehom chlapca a jeho psa. Keď Victor nečakane stratí svojho milovaného psíka Sparkyho, rozhodne sa využiť najnovšie poznatky vedy a svojho verného štvornohého priateľa priviesť naspäť na tento svet. S takými malými úpravami. Svoj výtvor sa ponarí ujsť. V mestečku sa začínajú diať desivé veci a Victorovi spolužiaci, učitelia a celé mestečko zistia, že znovuzrodenie môže mať aj poriadne príšerné následky.

PREMIÉRA: 13. 12. 2012

Hobit: Neočakávaná cesta

(**The Hobbit: An Unexpected Journey**, USA/Nový Zéland, 2012) DCP 2D + 3D, ŠUP, 164 min., MP 12, SLOVENSKÉ TITULKY, DOBRODRUŽNÝ/FANTASY

RÉŽIA: Peter Jackson **NÁMET:** J. R. R. Tolkien – kniha *Hobit* (1937) **SCENÁR:** Fran Walsh, Philippa Boyens, Peter Jackson, Guillermo del Toro

KAMERA: Andrew Lesnie **STRICH:** Jabez Olssen **HUDBA:** Howard Shore **HRAJÚ:** Ian McKellen, Martin Freeman, Cate Blanchett, Orlando Bloom, Ian Holm, Christopher Lee, Hugo Weaving, Elijah Wood

DISTRIBÚTOR: Continental Film

Slávny príbeh J. R. R. Tolkiena sa vracia na začiatok. Režisér Peter Jackson po trilógii *Pán prsteňov* nakrútil na motívy ďalšieho Tolkienovho slávneho románu, ktorý *Pána prsteňov* predchádzal, film *Hobit: Neočakávaná cesta* a po ňom bude nasledovať avizovaný druhý diel *Hobit: Cesta tam a späť*. Opäť sa teda spolu s hobitom Bilbom ocitáme v Stredozemí a sledujeme jeho cestu do boja o strategické trasličky kráľovstva. Bilbo získava od podivnej bytosti vzácny prsteň s výnimočnými vlastnosťami. Netuší, aký význam raz bude mať pre budúcnosť Stredozeme.

PREMIÉRA: 27. 12. 2012

Jack Reacher: Posledný výstrel

(**Jack Reacher**, USA, 2012) DCP 2D, ŠUP, 130 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, TRILER

RÉŽIA: Christopher McQuarrie

NÁMET: Lee Child – román *Výstrel* (2005)

SCENÁR: Christopher McQuarrie

KAMERA: Caleb Deschanel **STRICH:** Kevin Stitt **HUDBA:** Joe Kraemer **HRAJÚ:** Tom Cruise, Rosamund Pike, Robert Duvall, Richard Jenkins, Werner Herzog

DISTRIBÚTOR: Bontonfilm

Adaptácia bestselleru spisovateľa Lee Childa, ktorý spolupracoval aj na scenári, uvádza na filmové plátno populárneho drsného hrdinu, bývalého vojenského vyšetrovateľa Jacka Reachera. Objaví sa vždy vtedy, keď spravodlivosť zostáva slepá, a oficiálne zákony ho nezaujmajú, s radosťou ich ignoruje. Päť ľudí je zmasakrovaných a polícia musí vyvinúť nadštandardné úsilie. Vrah je dolapený, ale napriek dôkazom nepovie ani slovo, okrem mena Jacka Reachera. S jeho prtrpasličie kráľovstvo. Bilbo získava od podivnej bytosti vzácny prsteň s výnimočnými vlastnosťami. Netuší, aký význam raz bude mať pre budúcnosť Stredozeme.

PREMIÉRA: 13. 12. 2012

Krajina zabudnutia

(**La terre outragée**, Francúzsko/Poľsko/Nemecko, 2011) DCP 2D + DVD, 108 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, TRILER/DRÁMA

RÉŽIA A SCENÁR: Michale Boganim

KAMERA: Giorgos Arvanitis, Antoine Héberlé

STRICH: Thierry Derocles, Anne Weil

HUDBA: Leszek Możdżer

HRAJÚ: Olga Kurylenko, Ilja Isosifov, Andrzej Chyra, Sergej Strelnikov, Vjačeslav Slanko, Nicolas Wanczycki, Nikita Emšanov

DISTRIBÚTOR: Film Europe

Dvadsiaty šiesty apríl 1986 bol deň ako každý iný. V mestečku Pripjať blízko Černobyľu sa oslavuje svadba Ani a Piotra, Valerij s otcom Alexejom, ktorý je inžinierom v blízkej jadrovej elektrárni, sadia v záhradke novú jablňu. Keď v černobyľskej elektrárni dôjde k výbuchu, deň sa zrazu stáva nočnou morou. Piotr, povelaný k haseniu požiaru, sa už k svojej novomanželke nikdy nevráti. Oblasť je okamžite evakuovaná. Alexa úradu donúti mlčať o pravde, a tak radšej zmizne. O desať rokov je už Pripjať dávno mestom prízrakov, ktoré je však pre turistov lákavou atrakciou. Aňa je sprievodkyňou po tomto vyludnenom meste nikoho. Valerij stále pátra po zmiznutom otcovi. Vráti sa do mesta niekedy život?

PREMIÉRA: 20. 12. 2012

Ladíme!

(*Pitch Perfect*, USA, 2012) DCP 2D, 112 min., MP 12, SLOVENSKÉ TITULKY, HUDBOBNÝ/KOMÉDIA

RÉŽIA: Jason Moore

NÁMET: Mickey Rapkin – rovnomenný román (2008) **SCENÁR:** Kay Cannon **KAMERA:** Julio Macat **STRIH:** Lisa Zeno Churgin **HUDBA:**

Christophe Beck **HRAJÚ:** Anna Kendrick, Brittany Snow, Anna Camp, Rebel Wilson, Alexis Knapp, Adam DeVine, Freddie Stroma

DISTRIBÚTOR: Bontonfilm

Introvertná Beca nastupuje na novú školu. Aby sa s nikým nemusela baviť, neustále má na ušiach slúchadlá. Beca sa chce stať slávnou dídžejkou, až kým sa nezoznámi s partiou dievčat, ktoré už ani nemôžu byť rozdielnejšie – krátovné krásy, asociálky, sexuálne dračice. Všetky spolu súťažne spievajú v jednom zbere slávne hity štýlom a cappella. Beca sa stane jednou z nich a hneď sa dostane do konfliktu s neoficiálnou šéfkou zboru Aubrey. Kým Aubrey chce v prvom rade vyhrať a stavia v repertoári na istotu, Beca hľadá rôzne nové, netradičné cesty. Prestížna súťaž školských vokálnych súborov sa blíži a napätie sa stupňuje.

Vo filme znejú originálne úpravy starých aj nových hitov.

PREMIÉRA: 20. 12. 2012

Pí a jeho život

(*Life of Pi*, USA, 2012) DCP 2D s českými titulkami + DCP 3D s českým dabingom, ŠUP, 127 min., MP 12, DOBRODRUŽNÝ/DRÁMA

RÉŽIA: Ang Lee **NÁMET:** Yann Martel – rovnomenný román (2001)

SCENÁR: David Magee **KAMERA:** Claudio Miranda **STRIH:** Tim Squyres

HUDBA: Mychael Danna **HRAJÚ:** Suraj Sharma, Irrfan Khan, Adil Hussain

DISTRIBÚTOR: Bontonfilm

Film nakrútený podľa slávneho románu Yanna Martela rozpráva príbeh Pí Patela z Indie, ktorý je synom majiteľa zoolologickej záhrady a má sa neskôr stať jej riaditeľom. Počas výletu loďou stroskotá v oceáne. Pí sa musí ďalej plaviť iba na záchranom člne. Na tomto malom člne sa s ním plavia aj zachránené zvieratá – hyena, samica orangutana, zebra a tiger indický. Čo iné ako viera a nádej môže dať Patelovi šancu prežiť túto nešťastnú udalosť? Vďaka 3D technológii sa vo filme spája silný a provokatívny príbeh s pôsobivými vizuálnymi efektmi.

PREMIÉRA: 6. 12. 2012

Oui, šéfe

(*Comme un chef*, Francúzsko/Španielsko, 2012) DCP 2D, ŠUP, 84 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, KOMÉDIA

RÉŽIA: Daniel Cohen

SCENÁR: Daniel Cohen, Olivier Dazat **KAMERA:** Robert Fraisse **STRIH:** Géraldine

Rétif, Héléna Thuillier, Magalie Magnan, Élodie Mittet **HUDBA:** Nicola Piovani

HRAJÚ: Jean Reno, Michaël Youn, Raphaëlle Agogue, Julien Boisselier, Salomé Stevenin, Serge Larivière, Issa Doumbia, Bun Hay

Mean, Pierre Vernier, Santiago Segura

DISTRIBÚTOR: Continental Film

Jacky Bonnot je talentovaný kuchár, ktorý s úctou obdivuje veľké kuchárske umenie. Túži po úspechu a, samozrejme, jeho najväčším snom je otvoriť si vlastnú reštauráciu. Neutešená finančná situácia ho však núti prijímať množstvo podradných prác, ktoré sa zakaždým končia fiaskom. Všetko sa zmení v deň, keď stretne Alexandra Lagarda. Slávneho šéfkuchára ohrozuje v jeho pozícii veľká finančná skupina, ktorá vlastní sieť Legardových reštaurácií.

PREMIÉRA: 6. 12. 2012

Ralph Rozbi-to

(*Wreck-It Ralph*, USA, 2012) DCP 2D + 3D, ŠUP, 109 min., MP 7, SLOVENSKÝ DABING, RODINNÁ ANIMOVANÁ KOMÉDIA

RÉŽIA: Rich Moore **NÁMET:** Rich Moore, Phil Johnston, Jim Reardon **SCENÁR:** Phil Johnston, Jennifer Lee **STRIH:** Tim Mertens

HUDBA: Henry Jackman

V SLOVENSKOM ZNENÍ: Martin Nahálka, Gabika Dzuríková, Michal Hallon, Judita Hansmann, Igor Krempaský, Rebeka Poláková, Dušan Vaňo, Jozef Domonkoš, Peter Krajčovič

DISTRIBÚTOR: Saturn Entertainment

Ralpha – postavu z videohry – už prestáva baviť byť neustále porázaný hlavným hrdinom videohier Felixom, ktorý zakaždým všetkých zachráni. Ralph už nechce byť zápornou postavou. Chce byť hrdinom! Rozhodne sa vydať naprieč niekoľkými generáciami videohier, aby dokázal, že aj on môže byť kladnou postavou. Na svojej ceste stretáva drsnú seržantku Calhounovú z akčnej strieľačky *Hero's Duty* a energickú Vanellope z cukríkovej pretekárskej hry *Sugar Rush*. Stávajú sa priateľmi, a keď začne herňa ohrozovať zákerný zločinec, Ralph má konečne možnosť preukázať hrdinstvo. Stihne včas všetkých zachrániť? Pred snímkom *Ralph Rozbi-to* sa bude premietať 7-minútový film *Paperman*.

PREMIÉRA: 27. 12. 2012

Sammyho dobrodružstvá 2

(*Sammy's avonturen 2*, Belgicko, 2012) DCP 2D + 3D, 93 min., MP, SLOVENSKÝ DABING, ANIMOVANÁ ROZPRÁVKA

RÉŽIA: Ben Stassen, Vincent Kesteloot

NÁMET: Ben Stassen, Domic Paris

SCENÁR: Domic Paris **HUDBA:** Ramin Djawadi **V SLOVENSKOM ZNENÍ:** Tomáš

Maštalír, Táňa Pauhofová, Maroš Slovák, Peter Sklár, Martin Kaprálik, Vladimír Kobielski, Zuzana Porubiaková

DISTRIBÚTOR: Forum Film Slovakia

Sammy a Ray, dve morské korytnačky, sú nerozluční priatelia. Bezstarostne si žijú na koralovom útese a chránia pred nástrahami mora ešte neskúsené mláďatká Rickyho a Ellu. Jedného dňa chytiť Sammyho a Ray pytliači a predajú ich do akvária v Dubaji. Obaja usilovne vymýšľajú plán, ako utiecť. Pomáhajú im v tom ryba Jimbo, chobotnica Annabel, celá rodinka tučniakov a jeden homár. Medzitým sa Ricky a Ella vydajú na záchrannú akciu. Útek je napínavý a plný naháňačiek. Všetci sa napokon vyberú na juh, kde žije Sammyho prvá a jediná láska Shelly.

PREMIÉRA: 22. 11. 2012

Svadba medzi citrónmi

(*Den skaldede frisør*, Dánsko/Švédsko/Francúzsko/Taliansko/Nemecko, 2012) DCP 2D, 112 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, ROMANTICKÝ/KOMÉDIA

RÉŽIA: Susanne Bier **NÁMET:** Susanne Bier, Anders Thomas Jensen **SCENÁR:** Anders

Thomas Jensen **KAMERA:** Morten Søborg **STRIH:** Pernille Bech Christensen, Morten

Egholm **HUDBA:** Johan Söderqvist

HRAJÚ: Pierce Brosnan, Trine Dyrholm, Kim Bodnia, Paprika Steen, Christiane

Schaumburg-Müller, Sebastian Jessen, Molly Blixt Egelind

DISTRIBÚTOR: Continental Film

Najnovší film oscarovej režisérky Susanne Bier je romantickou komédiou o tom, že zdanlivý koniec môže byť novým začiatkom. Príbeh sa odohráva v snečnom Taliansku. Uprostred citrónového sadu stojí nádherná starobylá vila. V nej sa stretnú dve úplne odlišné rodiny, ktoré prišli na romantickú svadbu. Všetko je perfektne naplánované, ale dokonalosť blížiaceho sa svadobného dňa začína narušat séria komplikácií. Keď sa na jednom mieste stretnú staré lásky a ožívajú dávne priateľstvá, vtip, absurdita a šteklivé dialógy nepripustia nič iné ako happy end. Pretože všetko, čo potrebujete, je láska.

► Mariana Jaremková a Miro Ulman

(REDAKCIA NEZODPOVEDÁ ZA ZMENY TÝKAJÚCE SA DISTRIBUČNÝCH TITULOV!)

(Jeden) Svet v pohybe

► Mariana Jaremková (filmová publicistka)

Trinásty medzinárodný festival dokumentárnych filmov Jeden svet má podtitul Svet v pohybe. Svojím programovým výberom tak reaguje na aktuálne dianie vo svete, charakteristické až takmer revolučným nadšením a vlnami občianskeho aktivizmu. Podľa slov organizátorov ide v podstate všade na svete o to isté: ľudia sa už nechcú iba prizerať, že sa spoločnosť vyvíja neželaným smerom. Festival Jeden svet ponúkne takmer 70 filmov zaradených do tradičných aj úplne nových sekcií.

Sekcia **Nedáme sa umlčať** ponúka filmy reflektujúce občiansky aktivizmus a revolučné pohyby v arabských krajinách, ale aj v Európe. Všetky spája nespokojnosť so systémom a skorumpovanými politikmi, ako i problematika ekonomickej a sociálnej krízy. O nejednoznačnej situácii v Egypte cez individuálne príbehy ľudí z pro- i protirevolučného tábora hovorí film *Spät na Tahrír*, snímka *Bahrajnský výkrik do tmy* je jedným zo svedectiev o krutých praktikách štátnej moci, ktorá potlačila revolučné aktivity v krajine už v zárodku. Aj „demokratickými krajinami“ v Európe hýbu masové protesty, či už je to krízou zdevastované Grécko (dokument *Prizvou gréckej krízy*), alebo Španielsko (*Esej o revolúcii*). Český dokument *Film ako Brno* sa zaoberá jedným z dôsledkov stupňujúcej sa nespokojnosti občanov, a to nárastom extrémistických a nacionalistických vášní.

Umenie je aj spôsob, ako vyjadriť vlastné pocity, názory a postoje. Takto „protestujú“ filmy zo sekcie **ARTIVIZMUS**, v ktorých umelci „demonštrujú“ prostredníctvom hudby či výtvarného umenia. Myslenie mladých ľudí v Juhoafrickej republike zmenila podľa dokumentu *Punk in Africa* práve punková hudba, texty protestujúce najmä proti rasovej neznášanlivosti. Film o legendárnej postave londýnskeho streetartu *Banksy – Exit through the Gift Shop* vypovedá o komercionalizácii opozičného umenia. Slávny Banksy v ňom konštatuje, že už aj streetart je snobskou záležitosťou. Napokon, podobný osud stihol aj punk či grunge.

V sekcii **Máte právo vedieť** bude uvedený napríklad film *Prezident*, ktorý hovorí aj o tom,

že prezident Európskej únie Herman Van Rompuy sa do tejto funkcie dostal proti svojej vôli. Snímka ponúka ohromujúci pohľad do zákulisia EÚ. Odpovede hľadá aj dokument *Kto zabil Natašu?*, ktorý sa vracia k vražde aktivistky Nataše Estemirovej, blízkej priateľky takisto zavraždenej novinárky Anny Politkovskej. A v tejto sekcii premietnu aj nový film Zuzany Piussi *Od Fica do Fica*.

Zaujímavé témy otvárajú i filmy z ďalších programových blokov, akými sú **Zelená revolúcia**, **Navzdory veku** či **Ženy v prvej línii**. Sekcia **Zabudnuté príbehy** sa venuje téme vyrovnávania sa s komunistickou minulosťou. Niektorí slovenskí dokumentaristi sa odmietajú zmieriť so „selektívnou pamäťou národa“ a vo filmoch mapujú výpovede svedkov komunistického teroru. Samostatná sekcia je venovaná najnovším slovenským dokumentom a v rámci nej sa budú premietiť filmy *Krehká identita*, *Muži revolúcie*, *Absolventi*, *O mladých rodičoch 2*, *Až do mesta Aš*, *Cigáni idú do volieb* a *Zvonky šťastia*. Je to zároveň jediná súťažná sekcia festivalu.

Súčastou programu je aj množstvo sprievodných podujatí – diskusií, koncertov a výstav. Debatovať sa bude napríklad na témy Gorila rok po – výnimka alebo pravidlo?, Rómovia v politike, Tunisko – očakávania a realita po arabských revolúciách, Hraný dokument? či Budúcnosť Európy.

Festival Jeden svet organizuje občianske združenie Človek v ohrození. Podujatie sa začína 3. decembra v Bratislave a postupne zavíta do 23 slovenských miest. Viac informácií na www.jedensvet.sk. ▲

Programovacím seminárom ASFK rezonovala téma Kino dnes

V termíne od 16. do 18. novembra sa v martskom kine Strojár konal ďalší programovací seminár zástupcov filmových klubov registrovaných v ASFK. Edukatívne podujatie určené dramaturgom filmových klubov a kín na Slovensku má už 19-ročnú tradíciu. ASFK organizuje programovacie semináre pravidelne dvakrát do roka (na jar a na jeseň).

„Význam seminárov spočíva v tom, že vedúci klubov a dramaturgovia majú možnosť pozrieť si pripravované tituly, ktoré idú do klubovej distribúcie, niekedy aj pracovné verzie nových slovenských filmov, a majú možnosť výmeny názorov s jednotlivými autormi, kritikmi a podobne,“ uviedol Peter Ducár, vedúci kina Strojár v Martine a dramaturg FK Alternatíva. „Pre klubov je zároveň dôležité, že si môžu pohovoriť o klubovej problematike, vymeniť si skúsenosti, a je tu aj priestor na návrhy smerovania ASFK do budúcich období, na predebatovanie nákupov nových filmov a tak ďalej.“ Témou jarného seminára bola digitalizácia kamenných kín, témou novembrového stretnutia dramaturgov slovenských a českých filmových klubov bolo **Kino dnes**. Prednášku k téme pripravili pre slovenských kolegov dlhoroční dramaturgovia pražských artových kín Světozor, Aero a Bio Oko. Okrem odborných debát, pracovných porád a diskusií sa v rámci seminára premietali dokumenty *Krehká identita* (film prišla osobne predstaviť režisérka Zuzana Piussi) a *Nový život* režiséra Adama Olhu, ktorý je intímny osobným pohľadom do rodiny známej herečky Jany Olhovej a premietal sa za jej účasti. Projekcie doplnené lektorskými úvodmi a následnými diskusiami boli prístupné pre širokú verejnosť.

múzičských umení si odniesol hlavnú cenu v kategórii celovečerný hraný film za scenár *Ked' kvitnú kolajnice*. Autor uspel „celkom obyčajným príbehom o láske na rôznych úrovniach“. Hlavná cena zahŕňa finančnú prémieu 2 000 eur, preklad scenára do angličtiny a možnosť zúčastniť sa na medzinárodnom dramaturgickom workshope MIDPOINT. Porota udelila aj špeciálnu cenu autorke Magde Wdowyczinovej za pôvodný scenár k celovečernému hranému filmu *U dobré nádeje*. V kategórii animovaný film porota cenu neudelila. Víťaznými prácami v kategórii hraný komediálny seriál sa stali *Podnájom* od Imricha Rešetu a *Takmer normálna rodinka* scenáristu Lukáša Obermajera. Cena Tibora Vichtu, scenáristická súťaž pre mladých scenáristov do 35 rokov, poskytovala autorom priestor na prezentáciu a súčasne konfrontáciu svojej práce s názormi odborníkov. Jej opodstatnenie dokazujú víťazi predchádzajúcich ročníkov, medzi ktorými sú Zuzana Liová, Juraj Lehotský či Mira Fornay. Jubilejným 10. ročníkom sa súťaž končí. Odborná garantka súťaže dramaturgička Dagmar Ditrichová uviedla ako dôvod existenciu viacerých možností, kde získať podporu na tvorbu scenára.

► jar

Dejiny slovenského dokumentu sú aj dejinami Slovenska

V bratislavskom Kine Lumière mali 27. októbra pri príležitosti Svetového dňa audiovizuálneho dedičstva premiéru tri časti nového dokumentárneho seriálu o dejinách slovenského dokumentu *Celluloid Country*. „Je to seriál, ktorý sa pokúša načrtnúť obraz Slovenska predovšetkým cez dokumentárne a spravodajské filmy,“ uviedol producent celého projektu Ivan Ostrochovský. „Snaží sa odpovedať na otázku, prečo sa v určitej dobe preferoval daný obraz a či slovenské filmy ukazujú to, akí sme, alebo skôr to, akí by sme chceli byť.“ Seriál má deväť častí, na ktorých sa režírne podieľali Ivan Ostrochovský, Martin Šulík a Filip Fabián. Projekt získal podporu AVF, koprodukčne na ňom participovali SFÚ a RTVS. Seriál začala v novembri vysielat STV.

► jar

Odovzdali poslednú Cenu Tibora Vichtu

Víťazom 10. ročníka scenáristickej Ceny Tibora Vichtu sa stal Ján Púček. Študent Vysokej školy

Kauza Piussi

► Mariana Jaremková (filmová publicistka)

Kritický dokumentárny film Zuzany Piussi **Nemoc tretej moci**, ktorý je o stave slovenského súdnictva, nevyvolal v čase svojho uvedenia veľký záujem. Dôvodom bolo aj to, že ho televízia odvysielala bez väčšej propagácie, akú by si investigatívna tvorba zasluhovala. O jeho propagáciu sa napokon postarala kauza, ktorá hýbe (nielen) slovenským kultúrnym prostredím po tom, ako sudkyňa Helena Kožíková (v tom čase členka súdnej rady) podala trestné oznámenie na režiséru za neoprávnené zverejnenie rozhovoru, ktorý podľa Kožíkovej nahrávala Piussi tajne.

Trestnému oznámeniu predchádzala žaloba na RTVS za odvysielanie tohto dokumentu, v ktorom bola údajne protiprávne zverejnená tvár sudkyne. Od RTVS žiadala odškodné 30 000 eur. Polícia začala trestné stíhanie vo veci prečinu porušenia dôvernosti ústneho prejavu osobnej povahy. A kauza podľa Piussi vypukla trestným oznámením na ňu ako na autorku dokumentu. „Nie je obvyklé, aby sa podávalo trestné oznámenie, ak už vo veci koná civilný súd,“ myslí si režisérka, ktorú vypočuli v Bratislave, i keď sa vec prešetruje v Trenčianskych Tepličiach. Piussi vidí v celej veci politické pozadie.

Kauza vzbudila vlnu protestov nielen na Slovensku a v Česku (kde Piussi podporil zástup umelcov aj šéf českej diplomacie Karel Schwarzenberg), ale informoval o nej i magazín Hollywood Reporter. „Podpora je výborná vec. Bola som u amerického veľvyslanca, stále mi píše rôzni ľudia, ktorých by som zrejme ani v živote nespoznala. Takže by som vlastne mala pani Kožíkovej a pánovi Harabinovi poďakovať. Treba povedať aj to, že pred trestným oznámením ten film zaujal len veľmi malú skupinku odborníkov, zopár aktivistov. Až teraz ľudia prišli na to, že je dôležitý,“ hovorí režisérka.

Podporu vyjadrila Piussi aj Slovenská filmová a televízna akadémia, ktorá vo svojom vyhlásení okrem iného uviedla: „Podanie trestného oznámenia na Zuzanu Piussi zo strany predstaviteľky súdnej moci je zjavným mocenským zastrašovaním a vedenie trestného stíhania samotného je v tomto prípade neopodstatnené. Film je jednoznačne umeleckým dielom, ktorý ako dokument plní aj spravodajskú funkciu. Obidva tieto aspekty sú

podľa občianskeho zákonníka dôvodom, prečo na vznik záznamu, ktorý je predmetom konania sudkyne, nebol potrebný jej súhlas.“ Slovenské centrum PEN sa vo svojom proteste obracia aj na RTVS a žiada, aby „v prípade právneho sporu účinnejšie vystupovala na obranu vecí verejných aj tak, že sa postaví za televíznych tvorcov, ktorí aj napriek rozvinutej demokratickej spoločnosti nemajú šancu slobodne tvoriť.“

Ak by súd rozhodol v neprospech Piussi, mohlo by to od kritickej reflexie súdovej spoločenskej a politickej reality odradiť aj tých málo tvorcov, ktorí sa venujú investigatívnemu dokumentu. „V tom prípade by sa na Slovensku mohli o politikoch a verejných činiteľoch nakrúcať len medailóny a relácie typu GEN. Určite by to potešilo nielen mnohých politikov, ale hlavne filmárov a producentov. Vedeli by, do čoho netreba strkať nos, a lepšie by sa im vypisovali projekty do televízie,“ ironizuje Zuzana Piussi.

V čase, keď sa stále prešetruje trestné oznámenie vzťahujúce sa k filmu *Nemoc tretej moci*, odmietla spoločnosť Forum Film Slovakia, prevádzkujúca sieť multiplexov Cinema City, premietiť nový režisérkin dokument *Od Fica do Fica*. Ako oficiálny dôvod uviedla spoločnosť prostredníctvom lokálnej manažérky Andrey Baisovej to, že film nie je dokončený. Producent filmu Mário Homolka sa o tomto dôvode dozvedel z médií. Pri predchádzajúcom osobnom stretnutí mu vraj odmietnutie zdôvodnili tým, že film je politický. Dokument mal napokon oficiálnu premiéru 20. 11. v Bratislave a potom bol zverejnený na internete. Premietiť sa však bude aj v kinách, ktoré oň prejavia záujem. ▲

Druhý pokus s Filmoviedkami

► Daniel Bernát

Pred rokom spustila Slovenská televízia vysielanie cyklu *Filmoviedky*, ktorý sa skladá z celovečerných hraných snímok vyrábaných na základe zmluvy so štátom. V prvej fáze televízia predstavila tri filmy. Teraz sa na obrazovky dostávajú ďalšie štyri. Prvý s názvom *Dušíčky seniorov* uviedli už koncom novembra.

Keď vlni STV štartovala cyklus *Filmoviedky*, vyvolávala tým zvedavosť spojenú s nádejou, no skončilo sa to rozpakmi. Na úvod si síce vybrala sľubnú snímku *Obhliadka* v réžii Mariany Čengel Solčanskej, ďalšie dva príspevky (*Výstrel navyše* a *Olé, zápražka*) sa však kvalitou nepresadili. Po roku televízia vo *Filmoviedkach* pokračuje. A pre nový štart si na 27. novembra vybrala snímku *Dušíčky seniorov* v réžii Stanislava Párnického.

Párnický siahol po ostrieľaných a známych hereckých osobnostiach, takže sa na pläci vedľa seba ocitli napríklad Emília Vášáryová, Ivan Romančík, František Kovár, Zita Furková či Petr Nárožný. Všetci menovaní stvárnajú klientov domova dôchodcov. Príbeh je sčasti postavený na detektívnej zápletke a zároveň je to melodramatická obhliadka prostredia, ktoré vyplňajú „odložený ľudia“ a ich osamelosť, bilancovanie s minulosťou, životné sklamanie, myšlienky na smrť či nuda a zúfalé pokusy upozorniť na seba.

V *Dušíčkách seniorov* sa objavuje i dvojica hľadáčkových mladíkov, ktorí chcú z tých starých iba vytiahnuť peniaze a inak ich vôbec nezaujímajú. Podobný motív sa objavuje aj vo filme *Nočný trezor* (r. Karol Vosátko), ktorý sa dostáva do vysielania 4. decembra. Od Párnického snímky sa však tento titul výrazne líši prostrediami, filmárskym štýlom i hereckým obsadením, ktorému nedominujú známe tváre. Scenár napísal Viliam Klimáček a rozprávanie je členené do troch poviedok – Zelenej, Žltej a Červenej, pričom každá z nich je v obraze nápadne štylizovaná danou

farbou. Príbeh sa rozprestiera na trojnožke sociálnych extrémov, keď jednu vetvu tvoria vyžítí chlapci bez práce, ktorí bývajú v malej záhradnej chatke, ďalšiu prosperujúci manželský pár a tretiu mladí milenci, ktorí chcú všetko, hneď a bez námahy. Za výrazné motívy sa dajú označiť egoizmus, charakterová otupenosť či citová kríza vzťahov.

Snímka *Zradení* (vysielanie 11. 12.) je síce z celkom iného prostredia, ale niektoré z uvedených motívov sa objavujú aj v nej. Režisér Martin Kákoš nakrútil príbeh uznávaného lekára – profesora Hanka (hrá ho Marián Slovák), ku ktorému sa po skrachovanom vzťahu a nenaplnených očakávaniach vracia z Prahy dospelá dcéra. Eva (Kristína Farkašová) je zmätená a od otca žiada pomoc. Ten si chce udržať svoj vzťah s oveľa mladšou milenkou a predovšetkým dbá na to, aby nestratil svoj pracovný kredit. Eva sa však dá dokopy s otcovým mladším kolegom Borošom (Marko Igonda), ktorý je jeho rivalom. Vzťahy sa ešte vyhrcojú a výsledkom krízy je nevinná obeť.

Kákošov film *Zradení* premietli aj na nedávnom MFF Bratislava, no a filmoviedkový príspevok Yvonne Vavrovej s názvom *Náhradná matka* zase v septembri uviedol piešťanský festival Cinematik. Vavrová si za východisko svojho rozprávania zvolila túžbu po dieťati a pozoruje jej dopad na vzťah mladých manželov, ktorí dieťa nemôžu splodiť. Titul *Náhradná matka* plánuje STV odvyselať 18. decembra. ▲

Digitálny filmový archív je dnes nevyhnutnosťou

► Simona Nôtová

O projekte Digitálna audiovizia, ktorého cieľom je systematická digitalizácia a sprístupňovanie digitálneho obsahu pamäťovými a fondovými inštitúciami, sme už vo Film.sk informovali. Naposledy sme mu venovali priestor na jar tohto roka, keď bola podpísaná zmluva o poskytnutí nenávratného finančného príspevku zo štrukturálnych fondov EÚ. V súvislosti s celospoločenskou diskusiou na tému Digitálnej audiovizie a s mnohými nepravdivými informáciami, ktoré v nej odznegli, sme sa rozhodli pripomenúť dôležité fakty projektu a upozorniť na nové.

Slovenský filmový ústav (SFÚ) realizuje Národný projekt č. 5. – Digitálna audiovizia od roku 2011 v spolupráci s RTVS ako partnerom projektu, financovaný je z Operačného programu Informatizácia spoločnosti, Prioritná os č. 2 „Rozvoj pamäťových a fondových inštitúcií a obnova ich národnej infraštruktúry“ (OPIS PO2). Zmluvu o poskytnutí nenávratného finančného príspevku na tento projekt so schváleným rozpočtom 24 089 940,37 eur (z toho SFÚ – 15 439 576,48 eur a RTVS – 8 650 363,89 eur) podpísali SFÚ a Ministerstvo kultúry SR, jeho Sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom, dňa 6. marca 2012. Samotný projekt sa však oficiálne začal

už 1. mája 2011 náročnou prípravou fázou.

Cieľom projektu je digitalizácia audiovizuálneho dedičstva. Martina Polčíková, hlavná manažérka projektu, prízvukuje, že Digitálna audiovizia „vytvorí základ pre systematické narábanie so zdigitalizovanými audiovizuálnymi kultúrnymi objektmi na Slovensku v medzinárodných štandardoch“. V spolupráci s RTVS sa v tomto projekte plánuje vybudovať dve špecializované digitalizačné pracoviská a zdigitalizovať minimálne 58 700 audiovizuálnych kultúrnych objektov, pričom 1 000 filmových objektov aj s popisnými metadátami na dlhodobé uchovávanie vo vysokom i v nízkom rozlíšení plánuje zdigitalizovať

SFÚ, zvyšných 57 700 audio- a videoobjektov zdigitalizuje RTVS. Podľa Polčíkovej bude vďaka realizácii projektu okrem iného možné aj „udržať kontext so svetovými trendmi v záznamových a distribučných technológiách a formátoch“.

Vybudovanie digitalizačného pracoviska SFÚ je dôležitou a nevyhnutnou súčasťou tohto projektu, nachádzať sa bude v suteréne Kina Lumière. „SFÚ má v súčasnosti staré a nevyhovujúce filmové projektory, prevíjacie stoly, videorekordéry, absentuje kvalitná filmová a digitálna projekcia, kompletný digitalizačný reťazec, technické a softvérové prostriedky na správu digitálnych filmových objektov, ale aj systém komplexnej evidencie objektov,“ vysvetľuje Peter Csordás, expert na digitalizáciu a manažér kvality a kontroly projektu. Upozorňuje aj na prevratné zmeny v oblasti filmu a televízie, keď hovorí, že „v roku 2012 dôjde k ukončeniu pozemského analógového televízneho vysielania s prechodom na digitálne vysielanie aj vo vysokom rozlíšení (HDTV), rovnako sa ukončí distribúcia filmových diel na filmových kópiách a prejde sa na distribúciu filmov v digitálnom formáte (DCP). Tieto zmeny determinujú nový prístup filmových a televíznych archívov“. Vďaka vybudovaniu digitalizačného pracoviska sa zabezpečí komplexná technologická samostatnosť a vybavenosť filmového archívu SFÚ. Slovenská republika totiž už v roku 2003 podpísala Európsky dohovor o ochrane audiovizuálneho dedičstva, podľa ktorého je potrebné podporovať reštaurovanie predmetov audiovizuálneho dedičstva a vykonať príslušné opatrenia na zabezpečenie jeho ochrany, podporiť rozvoj technológií a depozitov určených na jeho uchovávanie a reštaurovanie a zabezpečiť pre archívy potrebné prostriedky na plnenie týchto úloh. Novovybudované digitalizačné pracovisko SFÚ bude v tomto smere veľkým krokom vpred. Bude pracoviskom prezervačných činností (kontrola filmu po digitalizácii s možnosťou nápravy jednoduchých poškodení a vyčistenia filmu), pracoviskom pre konverziu (digitalizáciu filmov) a postprocessing (digitálne retuše), jeho súčasťou bude aj Media Asset Management (MAM), ktorý vykonáva správu nad audio- a videoobjektmi so súčasne existujúcim systémom na spracovanie metadát SK Cinema. „Požiadavky na filmový archív

v digitálnej ére totiž predstavujú digitalizáciu zbierok, komplexné spracovanie metadát v archíve (online) a sprístupňovanie obsahu v digitálnej podobe (DCP, TV, IPTV, VoD, Mob device, PC),“ dopĺňa Csordás.

Do projektu Digitálna audiovizia vstupujú len filmové objekty, ktoré prešli projektom Systematická obnova audiovizuálneho dedičstva SR a jeho sprístupňovanie. V tomto projekte sa realizuje diagnostika, záchrana, obnova a uloženie materiálov z filmového archívu. V projekte Digitálna audiovizia tieto objekty z fondov SFÚ prejdú konverziou do digitálnej podoby. V informačnom systéme SK Cinema sa ďalej spracúvajú metadáta. Realizuje sa ich katalogizácia, evidencia a odborný popis audiovizuálneho dedičstva vrátane jeho sprístupňovania. Len prepojením jednotlivých projektov v SFÚ (Systematická obnova audiovizuálneho dedičstva a jeho sprístupňovanie, Digitálna audiovizia, SK Cinema) sa vytvorí komplexný funkčný a systémový celok digitalizačného pracoviska s priamymi väzbami na celý proces uchovávanie a sprístupňovania audiovizuálneho dedičstva, ktorý vo vzťahu ku kinematografickým dielam na Slovensku nezastupiteľne zabezpečuje SFÚ ako jediná národná pamäťová inštitúcia, zriadená v zmysle audiovizuálneho zákona. Takýto postup, ktorý zahŕňa vybudovanie vlastného technologického zázemia a výchovu vlastného kvalifikovaného personálu, predstavuje totiž súčasný trend vo filmovom archívnictve aj v okolitých krajinách. Ide o koncept digitálneho filmového archívu.

Projekt Digitálna audiovizia je dlhodobý proces. Realizácia jeho aktivít je naplánovaná do 30. júna 2015 s dobou udržateľnosti do roku 2020 a s plánom zdigitalizovať v tomto období ďalších 250 objektov. Jeho ťažiskom je vybudovať digitalizačné pracovisko na najvyššej možnej kvalitatívnej úrovni, aby SFÚ mohol v tomto procese plynulo pokračovať aj ďalej. Počet 1 000 filmových objektov je minimálny, po ukončení pilotnej prevádzky digitalizačného pracoviska v roku 2013 je ambíciou SFÚ zvýšiť počet digitalizovaných objektov v trojzmennej prevádzke minimálne o 25 percent. Ide o neinvestičný projekt a jeho technológie a výstupy nemôžu byť použité na komerčné účely. ▲

Realitu tvoríme všetci

► Jana Dudková (filmová teoretička)

Vo svojej tvorbe často strieda žánre, médiá, časové limity. Dokáže sa stiahnuť do úzadia aj vystúpiť do popredia, strieda pozície autora, performeru a producenta. Tejto jesene vstupujú do fázy postprodukcie filmové projekty *Kandidát* a *Strach*, za ktorými Maroš Hečko stojí ako producent aj ako scenárista, paralelne sa na pulty kníhkupectiev dostáva jeho zbierka poézie *Metrofóbia*, poviedková kniha *Vyhorení*, púšťa sa do práce na románe a pripravuje ďalší hudobný album.

Nedávno padla posledná klapka *Kandidáta* a tesne predtým si dokončil aj nakrúcanie ďalšej poviedky z filmu *Strach*. Prečo si sa po rokoch rozhodol vstúpiť do tej „viditeľnejšej“ časti slovenskej kinematografie práve týmito dvoma projektmi?

– V *Strachu* išlo predovšetkým o to, aby som našiel talentovaných tvorcov, ktorí si vyskúšajú na ploche dvadsiatich minút, ako pútavo vedia vyrozprávať príbeh. Žáner mal pomôcť tomu, že si osvoja jeho princípy a dodržia určité špecifiká. Išlo však skôr o zadanie emotívneho poľa ako o čistotu žánru. *Strach* môže fungovať aj v detektívke, akčnom filme alebo psychotrileri. V námetoch a scenároch sa to javilo nádejne. Tri z nich už máme nakrútené. Ostávajú ešte dve poviedky. A téma davovej psychózy a schopnosti jedinca využiť ich na svoje ciele ma priťahuje odjakživa. To, čo sa jedincovi podarí dosiahnuť pomocou vedomej manipulácie, je úzko spojené s tým, čo mu spoločnosť dovolí. Vypovedá to veľa o nastavení štátu, jeho zákonoch a možnostiach ich obchádzania. Preto sme si s Michalom Havranom pre *Kandidáta* vybrali tému prezidentských voľieb a egoistického rozhodnutia jedného človeka, ktorý zneužije svoje postavenie a slabiny v systéme a urobí z neznámyho muža prezidenta krajiny.

Román *Kandidát* mal krst paralelne s premiérou filmu *eŠteBáň* a tesne po vypuknutí kauzy *Gorila*. Čo ti príde na um pri predstave umelca ako niekoho, kto „vidí“ viac?

– Príde mi na um človek, ktorého túžba vysloviť v akejkoľvek forme svoju predstavu je neutíchajúcim zápasom najprv so sebou samým a v konečnom dôsledku s celou spoločnosťou. Nikto si nevie predstaviť, koľko sily musel zo seba vydať autor *Gorily*, aby nakoniec kniha ležala na pulkoch. Myslím si, že každý z nás má schopnosť vidieť v realite čosi špecifické, čosi výnimočné. Ale už aj vyslovenie osobného názoru v krčme alebo medzi blízkymi priateľmi dnes predpokladá obrovskú odvahu. Všetko sa zlíalo. To, čo by sa dalo nazvať netradičným pohľadom, je akosi vytláčané zo života, opadol záujem. Priznať si možnosť, že sa mýlite a že ten zápas môžete proste prehrať, je na úplnom začiatku paralyzujúca predstava. A s týmto pocitom je asi nevyhnutné do toho ísť.

Prekonať sám seba. To je pre mňa umelec, ktorý si stojí za tým, čo „vidí“. Nezlaknúť sa tej obrovskej prázdnoty, do ktorej je nútený vstúpiť.

***Kandidát* je okrem iného aj výsmechom slovenského mýtu. Išlo aj o reakciu na prílišnú vážnosť, s akou sa stále berie slovenská identita v mnohých súčasných filmoch?**

– Asi áno. Vnímam našu históriu ako čosi efemérne a nedostatočne uchopiteľné. Stále chýba poriadna reflexia, ktorá však nemá kde zaznieť. Kedysi sa úžasné umelecké diela dostávali do trezorov, dnes sú zaprášené v komodách a písacích stoloch, kde na ne pravdepodobne nenarazí ani ďalšia generácia. A umelci postupne strácajú silu na to, aby vynášali tieto výpovede medzi ľudí. Nedáva im to zmysel. V tej apatii sa stále dookola opakujú otázky: Načo? Pre koho? Mnohí z nich nie sú vôbec marketingovo nastavení – a myslím si, že to tak ani nemá byť – a nie sme ani kultúrna spoločnosť ako napríklad Portugalsko, kde ešte osemdesiat rokov po smrti Pessoua vynášajú na svetlo jeho zápisky a starajú sa o to, aby tento klenot nezapadol prachom.

Projekt *Strach*, za ktorým stojíš ako producent a čiastočne aj ako scenárista, je založený na skúmaní rôznych podôb hororu alebo presnejšie žánrov hrôzy. Čo môžu tieto žánre priniesť do malých kinematografií, kde nemajú takmer žiadnu tradíciu?

– Do žánru môžeme vniesť niečo lokálne, dôležité témy. Napríklad Milan Balog v poviedke *Monsterproces* vyabstrahoval svoj pocit zo slovenského súdnictva. Je to prvý autor, ktorý túto tému spracoval v hranej tvorbe. Na malej ploche priniesol pocit strachu zo súdnej moci a jej praktík. V poviedke *Opus Dei* sa poukazuje na krehkosť lásky a možnosť jej okamžitého zdegenerovania a totálnej likvidácie. Aj minuciózne spracovanie príbehu dvoch milencov na chate, kde nepredvídanou náhodou príde k náhlemu zvratu v ich vzťahu a z absolútnej sebaistoty citov sa stáva trasovisko, je odrazom toho, čo v súčasnosti bežne žijeme. Jeden malý tlak a my sa nevieme brániť, nemáme vybudované obranné mechanizmy, neveríme v rodinu, nevieme ochrániť to, čo je pre život také dôležité, láska sa rozpúšťa v kyselíne invektív.

Na pôde MFF Bratislava si znova prezentoval aj filmy nominované na dve hlavné ceny festivalu AzyL. Ako vznikol nápad urobiť súťaž minútových a päťminútových filmov? Kam sa tento festival posunul od svojho vzniku? Menila sa kvalita prihlasovaných filmov, trendy, objavovali sa výnimoční alebo opakujúci sa autori, ktorí ti uviazli v pamäti?

– Desila ma situácia v slovenskej kinematografii. Desil som sa totálneho zjednodušovania jazyka, apatického nazerania na všetky pokusy, ktoré to chceli nejakým meniť. Dospel som k presvedčeniu, že krátky film je dobrým odrazovým mostíkom pre nastupujúcu generáciu, a myslím si to dodnes. Krátkometrážna tvorba by sa mala v budúcnosti stať základom, z ktorého vzídu veľké mená. AzyL sa hneď na začiatku napojil na Svetovú asociáciu minútových filmov, aby sa slovenskí tvorcovia mohli prezentovať aj v zahraničí. Pomerne úspešne sa to darí už osem rokov. Ešte stále je tu však prítomný pocit, že treba čosi dokazovať svojmu okoliu – a to ma prekvapuje. Prvák na filmovej škole namiesto toho, aby vám priniesol na pripomienkovanie desať scenárov minútových filmov a v priebehu roka si z nich aspoň päť s kamarátmi nakrútil, priniesie námet alebo hneď scenár celovečerného filmu. A navyše je to sci-fi kombinované s historickým veľkofilmom. Ťažko sa im vysvetľuje, že skôr ako sa totálne spália, mali by natočiť niečo menšie, nech po nich aj čosi ostane. Tí, ktorí to pochopili, idú po malých krokoch stále dopredu. Získavajú profesijné skúsenosti a podľa mňa sa raz dostanú aj k náročnému rozprávaniu na veľkej ploche, napríklad Milan Balog, Jonáš Karásek alebo Enrik Bistika. Posledný z nich dokonca vyhral tohtoročnú súťaž päťminútových filmov a po troch ročníkoch, v ktorých zaujal, si začal pripravovať celovečera.

V tvojej tvorbe sa neustále vracia hra s dôverou recipienta v autoritu a akúsi kontinuitu autorského subjektu, ale aj problém prelínania virtuálnej a fyzickej reality, autobiografickosti a fikcie. Čo pre teba znamená slovo realita, máme k nej ako ľudské individua vôbec prístup?

– Tvoríme ju. Všetci ju tvoríme. Či sa nám to páči, alebo nie. Naša fantázia a naše skutky. Na počiatku nebolo slovo. Na počiatku bola pred-

stava. Bolo by možno dobré, keby sme si to viac uvedomovali.

Často sa vraciaš k pomerne stabilným súborom otázok a motívov, hlavne v hudobných projektoch si často fungoval cez projektové série. Je pre teba dôležitejší organický umelecký tvar alebo skôr proces, umenie ako výraz či spôsob života?

– To sa asi nedá oddeľovať. A v mojom prípade to vnímam ako jednotu. Virtuálne sa stáva reálnym v tom momente, ako to vyslovím, ako to napíšem, ako to zaspievam, ako to urobím. A kontinuita je to najdôležitejšie aj v spoločnosti, aj v živote umelca.

Aj tvoj prvý veľký vstup do slovenskej kinematografie, film *Na krásnom modrom Dunaji*, ku ktorému si napísal scenár, obsahuje mnoho motívov, ku ktorým sa neskôr vraciaš. Napríklad už tu je prítomný motív konca (v tomto prípade konca tisícročia a istej straty svetonázoru) či dokonca motív sledovania, ktorý sa v obmenených podobách, ale zato opakovane vracia v tvojej súčasnej tvorbe (*Kandidát*, *Vyhorení*, *Strach*). Ako by si v tomto kontexte zhodnotil rozdiel medzi atmosférou 90. rokov a dnešnou „pred-apokalyptickou“ dobou?

– Mám pocit, že v elektronickej ére dostáva súkromie riadne zabrať. Je to posvätné miesto, asi posledné, ktoré nám ešte ostáva, a mali by sme si ho náležite chrániť. Mojim hrdinom sa to darí a nedarí zároveň. Do hláv im našťastie ešte nevidno, ale aj to sa môže v budúcnosti výrazne zmeniť. O tom je môj nový scenár *Égalité*. Technológie by mali byť novým mesiášom. Ale zatiaľ je to nereálny sen, ktorý snívame, aby sme sa v živote mali o čo oprieť, keďže Boh je mŕtvy a nič iné sme ako náhradu za neho zatiaľ nenašli. Na druhej strane sme takí vyhorení z množstva informácií, ktoré nemajú veľmi veľký význam pre život, že sa možno vrátíme k malým komunitám, ako to bolo v 90. rokoch. Tak som to zažil s Free Faces a Bizarnou republikou a myslím, že to opäť príde.

Film *Na krásnom modrom Dunaji* sa preslávil aj tým, že jeho protagonisti majú mená hercov, ktorí ich stvárajú. Niektoré roly vo filme *Kandi-*

dát budú mať zrejme charakter cameo rolí alebo pseudocameo rolí. V úlohe kandidáta sa objaví spoluautor rovnomenného románu a jednu z epizódnych rolí si stvárnil ty sám. V dvoch posledných prípadoch môžeme hádam uvažovať aj o silne symbolickom potenciáli obsadenia, dokonca až s biblickými konotáciami. Prečo je pre teba dôležité isté mätenie diváka/čitateľa, zavádzanie nejasných hraníc medzi životom a umením?

A odkiaľ sa vzal tento posun k biblickej symbolike nielen v súvislosti s *Kandidátom*, ale aj s tvojimi aktuálnymi projektmi z oblasti hudby, prózy, poézie?

– Nevieť, či je výraz „preslávil sa“ namieste. So Štefanom Semjanom sme písali scenár pre konkrétnych ľudí. Boli to naši priatelia. Bola to v istom zmysle snaha o autentickú výpoveď jednej generácie. Čo sa týka *Kandidáta*, obsadenie prebiehalo v spolupráci s českým koproducentom, takže sme zohľadnili aj jeho požiadavky. Pavel Nový, Pavel Slabý (synovec Pavla Lando-vského) aj Michal Dlouhý sú pomerne presné charaktery, hodiace sa do jednotlivých rolí. Dokonca si sadli so svojimi hereckými partnermi aj ľudsky, aj profesionálne. Myslím, že tú súhru sa bude dať cítiť i v samotnom filme, ktorý režiruje talentovaný Jonáš Karásek. Michal Havran si zahral prezidentského kandidáta a ja patológa. Michal sa na rolu kandidáta hodil, ale v mojom prípade to bola skôr z núdze čnosť, vypadol nám komparzista, tak som ho nahradil. Čo sa týka biblickej symboliky, nedávno som čítal, čo povedal Pascal Mercier vo svojej knihe *Nočný vlak do Lisabonu*: Nechcel by som žiť vo svete bez katedrál. Potrebujem ich krásu a vznešenosť. Potrebujem ich proti obyčajnosti sveta. Potrebujem ich lesk. Potrebujem ho proti špinavej jednote farby uniforiem. Chceme sa nechať zahaliť drsným chladom kostolov. Potrebujem ho proti bezduchému hulákaniu kasárenského dvora a duchaplnému tliachaniu kolaborantov. Chceme počuť burácanie organu. A dodáva: Avšak existuje ešte iný svet, v ktorom nechcem žiť: svet, v ktorom sa zatracuje telo a samostatné myslenie a praniajú sa ako hriech veci, ktoré patria k tomu najlepšiemu, čo môžeme zažiť. ▲

□ Rozšírenú verziu rozhovoru nájdete na www.filmsk.sk

Kým
na skončí
tato
NOG

Filmový plagát ako kultúrny fenomén doby

► Mariana Jaremková (filmová publicistka)

Medzník slovenskej kinematografie, film Štefana Uhra *Slnko v sieti* (1962), prešiel digitálnou reštauráciou. Pri tejto príležitosti bol vydaný aj reprint plagátu z autorskej dielne Milana Paštéku. Rovnako ako Uhrov film aj plagát vypovedá o snahe umeleckou formou zachytiť esenciu atmosféry. Začínalo sa obdobie, keď cieľom filmového plagátu nebolo iba za každú cenu predávať. Obdobie, ktoré sa bude neskôr nazývať „zlatou érou československého filmového plagátu“.

Prvé snahy o umelecké poňatie filmového plagátu sa objavili už v medzivojnovom období. Predtým plnil filmový plagát najmä komerčnú úlohu. Príslušníci umeleckej avantgardy, ako Karel Teige či Jindřich Štyrský, sa pokúšali povýšiť plagát na umelecké dielo, ale bez väčšieho úspechu. V záplave braku sa len výnimočne objavovali hodnotnejšie práce. Vojnové obdobie a nástup komunistického totalitizmu znamenali pre plagátovú tvorbu stagnáciu. Prístup k plagátovej tvorbe sa začal pozvoľna meniť v polovici 50. rokov. V roku 1954 sa v Prahe konala výstava poľských plagátov, ktoré boli demonštráciou tvorivej slobody a umeleckého prístupu. Výstava rozvírila diskusiu o zmysle plagátu. Ústredná požičovňa filmov, ktorá mala

na starosti nielen distribúciu, ale aj reklamnú činnosť, zriadila v roku 1958 pri svojom propagačnom oddelení výtvarnú komisiu, ktorá mala zvýšiť úroveň plagátovej tvorby. Plagát už nemal iba propagačnú a informatívnu funkciu, ale pomaly sa stával jednou z umeleckých foriem. Okrem grafických dizajnérov sa na tvorbe plagátov začínali podieľať aj výtvarníci, na plagát vstúpila obrazová metafora, symbol a skratka. Filmové plagáty z obdobia rokov 1962 až 1967 vychádzajú z aktuálnych trendov vo výtvarnom umení. Plagát už neinterpretuje dej, ale emóciu.

Škola československého filmového plagátu
Politické uvoľnenie na začiatku 60. rokov sa

okamžite odrazilo v umení a následne aj v tvorbe filmového plagátu. Badať návrat k secesii či surrealizmu, ktorý sa na plagát vracia vo forme koláže a fotomontáže. „Na začiatku 60. rokov začali pre Ústrednú požičovňu filmov pracovať poprední československí výtvarníci,“ potvrdzuje Pavel Rajčan, usporiadateľ výstav a kurátor najväčšej súkromnej zbierky filmových plagátov Terryho ponožky, skladajúcej sa z 12 000 titulov (k dispozícii na stránke www.terryhoponozky.cz). „Prišlo k výtvarnej premene plagátu. Zatiaľ čo v 50. rokoch prevládala ilustratívna kresba, začiatkom 60. rokov začala Ústredná požičovňa filmov zamestnávať mladých výtvarníkov, ktorí sa neskôr preslávili ako významní autori plagátov. V tom čase neexistoval trh s umením, takže nemohli svoje diela ani vystavovať, ani predávať. Plagátu sa tak venovali napríklad Jiří Balcar, Karel Vaca, Bedřich Dlouhý a ďalší. Ku každému filmu, ktorý bol kúpený do distribúcie, vznikol výtvarný plagát. Výtvarník vytvoril dva-tri návrhy, predložil ich komisii a tá vybrala jeden, ktorý sa potom realizoval.“

Postupne sa vyprofilovala silná skupina tvorcov, vznikla tak škola československého filmového plagátu, ktorá je vo svete spolu s poľskou plagátovou tvorbou unikátom. V zahraničí plagáty vyrábali reklamné štúdiá a boli postavené na komerčnom prístupe. „V 60. rokoch u nás neexistovali komerčné požiadavky,“ pripomína Rajčan. „Práve preto tie plagáty mohli vzniknúť. Zrodil sa zázrak československého výtvarného plagátu. Bolo to možné aj preto, že v komisiách sedeli výtvarníci, ktorí chceli presadiť výtvarný, moderný plagát. Autor mohol urobiť plagát podľa toho, ako na neho film pôsobil, mohol hľadať dušu filmu, mohol preň hľadať znak, obraz.“

Vzhľadom na fakt, že plagátu sa venovali nielen maliari, ale aj fotografi, sochári či architekti, je pre plagátovú tvorbu charakteristická mimoriadna pestrosť: grafika, fotografia i fotomontáž, maľba, perokresba, kaligrafia, typografia, asambláž a ďalšie techniky vychádzajúce z abstraktného umenia, surrealizmu, pop-artu. Umelci experimentovali s výtvarnými postupmi a technológiami. Plagát sa nevnímal ako podradná forma umenia, pre autorov bol výzvou. „Áno, pre výtvarníkov to bola aj zaujímavá umelecká výzva, ale najmä išlo o existenčnú výzvu, pretože sa z núdze živili úžit-

kovým umením – plagátmi, obálkami kníh,“ dopĺňa kurátor. „V 50. rokoch sa na celom svete plagáty vyrábali tak ako dnes – prevládali fotografie hercov, boli to komerčné plagáty, ktoré vytvárala reklamná agentúra, nebol v nich osobný autorský prístup. Pre výtvarníkov to bola veľká výzva aj preto, lebo tu bola tradícia medzivojnovavej avantgardy. V Československu sa počas prvej republiky robili krásne obálky kníh i plagáty.“

Novú reč našiel plagát nástupom novej vlny filmárov. Chytilová, Forman, Jireš, na Slovensku Uher, Jakubisko, Havetta a Hanák svojim progresívnym filmárskym prístupom ovplyvnili aj tvorcov plagátov. Vyprofilovala sa silná autorská skupina, ku ktorej patrili napríklad Milan Grygar, Zdeněk Ziegler, Josef Vyleťal, Karel Teissig, Olga Poláčková-Vyleťalová, Jiří Balcar, Jan Meisner (tvorca kultového plagátu k filmu Dušana Hanáka 322) či Karel Vaca, ktorý vytvoril od začiatku 60. rokov do konca 80. rokov takmer 300 návrhov filmových plagátov. Aj na Slovensku vznikali zaujímavé filmové plagáty, ale zákazky dostávali najmä českí výtvarníci. Potvrdzuje to aj Pavel Rajčan:

„Na Slovensko išlo málo zákaziek, hoci tam boli výborní výtvarníci. Bolo to veľmi centralistické, väčšinou zadávali plagáty pražským výtvarníkom, dokonca ani brnianski výtvarníci sa nedostali k tvorbe plagátov.“ Rok 1968 ukončil zlatú éru československého filmového plagátu. Mnoho výtvarníkov sa plagátovej tvorbe prestalo venovať, iní emigrovali. V 80. rokoch sa ešte niektorí výtvarníci, napríklad Ziegler, Vyletal, snažili udržať úroveň filmového plagátu, ale postupne bol viditeľný úpadok kopírujúci celkový úpadok kultúry.

Slovenský filmový plagát v zlatom veku

K najpozoruhodnejším slovenským tvorcom filmových plagátov patria Marián Čunderlík (nadväzoval na medzivojnovú typografiu a surrealizmus, využíval koláž fotografických materiálov a minimalistických geometrických foriem, napr. plagát k filmu *Kým sa skončí táto noc*), Milan Paštéka (rozvíjal tradíciu informelu a uplatňoval ju maliarskym spôsobom a v kolážach, je autorom plagátu k filmu *Slnko v sieti*) a Ivan Štepán (do jeho plagátov sa premietol vplyv dadaizmu, ktorý charakterizoval jeho voľnú tvorbu a vidíme ho napr. na plagáte k filmu *Sladký čas Kalimagdory*). Výraznými osobnosťami boli aj Rudolf Altrichter, s ktorým vstúpil do plagátovej tvorby op-art a psychedelické umenie, a Milan Veselý, autor plagátu k filmu *Vtáčkovia, siroty a blázni* a plagátov k filmom Štefana Uhra, Martina Hollého či Dimitrija Plichtu. Ku skvostom slovenského filmového plagátu patrí určite aj plagát Juraja Jakubiska k vlastnej debutovej snímke *Kristove roky*.

Nástup komercie

Po prelomovom roku 1989 sa začal pozvoľný, ale nevyhnutný koniec klasickeho filmového plagátu. O výtvarných či umeleckých ambíciách sa už ani neuvádzalo. K zahraničným filmom dodávali plagáty ich vlastné produkčné spoločnosti a domáca tvorba pomaly podliehala komerčným požiadavkám na plagát. „Na začiatku 90. rokov vzniklo možno dvadsať-tridsať zaujímavých plagátov od mladých grafikov, napríklad od Najbrta, Cihlářa, ktorí ešte mohli pristúpiť k plagátu výtvarným spôsobom,“ hovorí Rajčan, ktorému sa udeľovanie ceny Český lev za filmový plagát vidí úplne absurdné. „Ako môžu hodnotiť

tie hrozne komerčné plagáty, ktoré nemajú žiadnu výtvarnú hodnotu? Distribučné spoločnosti Aerofilms a AČFK niekedy oslovia mladého grafika, nech urobí plagát po svojom. Občas teda vznikne autorský výtvarný plagát, ale je to veľmi zriedkavé.“

Dnes je prioritou marketingový účinok. „Pre tvorcu je dôležité, aby si film, s ktorým sa trápil mnoho rokov, niekto pozrel. Bez propagácie si ho nepozrie nikto. Ak tomu pomôže dobrý plagát, tak vďaka Bohu za to,“ hovorí režisérka Mariana Čengel Solčanská. Do kín už o niekoľko týždňov vstúpi jej nový film *Miluj ma alebo odíď*. „Po schvalovacej projekcii sa pozvú na ďalšiu projekciu odborníci zo sféry reklamy a oni vypracujú rámcovú koncepciu propagácie filmu, do ktorej patrí aj návrh filmového plagátu. Potom produkcia naplánuje photoshooting a zvyšok je práca grafika,“ objasňuje postup vývoja komerčného plagátu Solčanská. „Môj názor pre reklamných profesionálov nie je dôležitý, oni chcú predat' môj film a chcú to urobiť najlepšie, ako vedia. Ak by som tie plagáty ovplyvňovala ja, možno by som bola vnútorne spokojná, ale návštevnosť filmu by bola polovičná.“ Iný prístup reprezentuje dokumentarista Peter Kerekes. „Ak má film umelecké ambície, nemôže plagát podliezať estetickú latku nastolenú samotným filmom,“ hovorí. „Mám rád ‚Gesamtkunstwerk‘, keď všetky veci od úvodných titulkov až po obal DVD vypovedajú o téme filmu.“ Určujúcim momentom je aj to, keď film vzniká v produkčnej spoločnosti, ktorá patrí režisérovi, prípadne jeho blízkym priateľom a spolupracovníkom. „Naše autorské filmy nerobíme iba pre seba, ale robíme ich pre ľudí, aspoň tak sa na to dívame v Artilerii,“ hovorí režisér a producent Marko Škop. „Považujeme za dobré, ak je vizuál pútavý, zaujímavý, ale aj hravý. Skúsame, hľadáme, niekedy to možno vyjde viac, inokedy menej. A pri každom filme je to jedinečné uvažovanie. Keď nejde o náš autorský film, ale sme v úlohe producentov, vždy sme doteraz rešpektovali názor režiséra a zároveň sme mu vždy tlmočili svoj pohľad. Napríklad pri plagáte Slepých lások aj teraz pri filme *Zázrak mal konečné slovo o podobe plagátu režisér Juraj Lehotský*.“ ▲

□ Rozšírenú verziu článku nájdete na www.filmsk.sk

Cena Tibora Vichtu – naozaj koniec?

► Dušan Trnčík (režisér)

Trinásteho novembra sa v konferenčnej miestnosti hotela Abba konalo posledné dejstvo 10. ročníka scenáristickej Ceny Tibora Vichtu. Večerom, počas ktorého sa rozdelili posledné ceny mladým scenáristom, sa organizátori tohto podujatia rozhodli súťaž ukončiť. Väčšina prítomných ostala zarazená: takúto pointu nečakali, zvlášť preto, že súťaž bola medzi mladými filmármi obľúbená a nemálo debutujúcich scenáristov tu naštartovalo svoju profesionálnu púť.

V čase, keď sa prestalo nakrúcať v ateliéroch na Kolibe a reči o rodinnom striebre sa aj v dôsledku nástupu nových technológií rozplynuli ako dym, bola filmová fakulta jediným útočiskom pre mladé talenty. Oživením a novou príležitosťou sa stala práve súťaž zašitá menom významného slovenského scenáristu Tibora Vichtu. Jej prestíž z roka na rok rástla, súťaž poskytovala motiváciu pre debutantov a pomáhala im upevniť si tvorivé a spoločenské sebavedomie.

V čom tkvie príčina rozhodnutia ukončiť súťaž? Túto otázku si kladli prítomní najmä po vyčíslení mnohých úspechov – a dozvedeli sa, že priestor na uplatnenie mladých talentov sa medzitým rozšíril, v dôsledku čoho sa znížil počet scenárov prihlásených do súťaže. Svoje spôsobil Audiovizuálny fond, kde sa scenáristické prvotiny objavujú čoraz častejšie, či už v žiadosti o štipendium, alebo o podporu pri realizácii projektov. Audiovizuálny fond je však inštitúciou, kde o bytí či nebytí scenára rozhodujú oveľa nemilosrdnejšie, limitujúce faktory – rozpočet filmu, spoločenský a kultúrny význam diela, distribučné kritériá, organizačno-technická vyváženosť projektu –, nevraviac o tom, že predkladané projekty sú v nepomerne silnejšej konkurencii iných profesionálnych projektov, teda ani náhodou tam nefunguje „inkubátor“. Debutant tu ani zďaleka nenájde očakávanú mieru empatie pre svoj nevšedný, intímny svet. Treba azda pripomínať, že scenárov je fúra, ale kvality v nich je málo?

Nedávno bola na zasadnutí LITA schválená nová Cena Ruda Slobodu. Chápal som to ako ďalšiu možnosť podpory nekomerčnej audiovizuálnej tvorby. Prečo by teda mala vyhasnúť Cena Tibora Vichtu s desaťročnou tradíciou?

Nemyslím si, že sa audiovizuálne prostredie na Slovensku natoľko usporiadalo, že túto súťaž môže nahradiť činnosť Audiovizuálneho fondu alebo súbehy vyhlásené RTVS. Tvorba je, ako vieme, zložitý proces a scenár debutujúceho autora sa vyvíja v plodnej výmene názorov. Vždy bude nedostatok dobrých námetov či scenárov a ani osvedčenému, renomovanému autorovi nemusí zakaždým všetko vyjsť. Cesta od scenára k jeho realizácii býva kľukatá. Aj z tohto aspektu mala Cena Tibora Vichtu jednu prednosť. Bola ňou osobná prezentácia scenárov, schopnosť autora presadiť sa a zaujať producenta či ďalších tvorcov. Takýto spôsob rozhovoru autora s poslucháčmi je v čase mediálneho nevkusy a producentkej, komerčnej dramaturgie, ktorá si uzurpuje právo diktovať mladým autorom, čo a ako majú písať, dvojnásobne cenný. Veď len nedávno sa na pôde Ministerstva kultúry SR za prítomnosti ministra Marka Maďariča uskutočnila diskusia s morálnym poslanstvom: „Kde sú hranice tolerancie nekultúrnych programov celoplošných komerčných médií?“

V konečnom dôsledku je vyhlásenie zániku tejto scenáristickej súťaže s desaťročnou tradíciou sklamaním. Možno to vravím s pohnutím práve preto, že som zažil pád slovenskej kinematografie a pomáhal som na svet skutočnému nápadu, s ktorým vtedy mladá začínajúca producentka Silvia Panáková prišla. Teraz tu leží na zemi, a ak máte odvahu a záujem, ak chápete jeho význam, milí priatelia – nezávislí producenti, zdvihnite ho a pokračujte v ňom. ▲

Dobrá Epilóg, Ty kokso!

► Jaroslav Hocheľ (filmový publicista)

Medzinárodný filmový festival Bratislava (9. – 15. 11.) sa tohto roku konal po štrnástykrát, druhýkrát pod vedením programového riaditeľa Nenada Dukiča. Veľké prekvapenia v základnej koncepcii ani v programe nepriniesol – diváci dostali zväčša to, na čo sú zvyknutí.

Viacero postrehov by sme sem mohli preniesť metódou „copy & paste“ z vlnajšieho článku – platí to najmä o nie celkom vhodnom mieste konania (multiplex v Eurovei a rozptýl programu do ďalších dvoch priestorov) a o vägnosti niektorých programových sekcií. Festival však priniesol aj zopár novínok. Po prvý raz bola sekcia slovenských filmov súťažná – formálne so zameraním na celovečerné hrané a animované filmy (animovaný sa v nej však nevyskytol). I keď chápeme snahu organizátorov zatraktívniť uvádzanie domácich filmov formou súťaže, tento krok vzbudzuje isté pochybnosti. Počet titulov nakrútených za jeden rok u nás stále nie je štandardný, a tak sa tých zopár diel posudzuje dookola pri udeľovaní Slnka v sieti, Igrica i Ceny slovenskej filmovej kritiky. Môže štvrtý pohľad priniesť niečo nové? Azda iba to, že naše filmy hodnotí medzinárodná porota – tá udelila cenu debutu Ivety Grófovej *Až do mesta Aš*. Porota FEDEORA uprednostnila film Davida Ondříčka *V tieni* – čo zasa môže viesť k diskusii o tom, čo (ešte) považovať za slovenský film, lebo hladisko producentského podielu často nemá nič spoločné s reálnym tvorivým podielom krajiny, ktorá je menšinovým koproducentom. V každom prípade však patrí prezentácia slovenskej kinematografie

k pozitívam festivalu – okrem súťaže tvorilo sekciu Made in Slovakia päť celovečerných dokumentov (jeden z nich bol uvedený iba v rámci pokračovania festivalu v Banskej Bystrici) a sedem krátkych filmov (v oboch prípadoch išlo takmer výlučne o premiérové uvedenia). Ďalšie slovenské snímky tvorili sekciu Zvláštne uvedenie. A keď sme už na domácej pôde: MFF poctil Štefana Kvietika ocenením za mimoriadny prínos slovenskej kinematografii a Film Europe Award za úspešnú prezentáciu slovenského filmového umenia v zahraničí si odniesla herečka Gabriela Marcinková (*360, Byzantium*).

K novinkám tohtoročného festivalu patrilo aj uvedenie filmov nominovaných na cenu Lux, udeľovanú Európskym parlamentom. Išlo o snímky, ktoré reflektujú aktuálne politicko-spoločenské problémy súčasnej Európy – postavenie imigrantov z Ázie v talianskom filme *Shun Li a básnik* (r. Andrea Segre), rasizmus namierený proti Rómom v maďarskom filme *Je to iba vietor* (r. Bence Fliegauf) či sociálne postavenie starých ľudí v portugalskom *Tabu* (r. Miguel Gomes). Novinkou bola aj prezentácia filmov ocenených španielskou národnou cenou Goya – i keď opäť sa objavuje otázka, prečo práve Španielsko a Goya, keď obdobnú cenu má dnes každá relevantná

krajina. Bude sa táto sekcia v nasledujúcich ročníkoch variovať?

Štandardnou súčasťou programu sú súťaže hraných, dokumentárnych a krátkych filmov. V súťaži prvých a druhých hraných filmov zvíťazila *La Sirga* režiséra Williama Vegu, obraz bežného života a latentného násillia na kolumbijskom vidieku, rozprávaný prevažne obrazom. Divácky oveľa prístupnejšie boli iné dva filmy, ktoré sa prakticky stali najúspešnejšími snímkami súťaže. Nemecká trpká komédia *Ty kokso!*, čiernobiely obraz jedného dňa v živote mladého flákača, priniesla Janovi Olemu Gersterovi nielen cenu pre najlepšieho režiséra od hlavnej poroty, ale aj ceny združení filmových novinárov FIPRESCI a FEDEORA. Počas jediného dňa a večera sa odohráva aj dej izraelského filmu *Epilóg* režiséra Amira Manora, no jeho protagonisti sú manželia na sklonku života, ktorí riešia základné existenčné otázky – Yosef Carmon a Rivka Gur získali ocenenia za herecké výkony a samotný film označila ako najlepší študentská porota i porota FEDEORA (ex aequo s *Ty kokso!*).

V súťaži dokumentov zvíťazil film bulharského režiséra Iliana Meteva *Posledná záchránka v Sofii*. (Na margo dokumentov: z našich štyroch pokusov pozrieť si ich polovica zlyhala pre technické problémy pri projekcii.) V súťaži krátkych filmov zvíťazila kanadská snímka *Malody* (r. Phillip Barker), vízia minulosti a súčasnosti mladej ženy, zvláštne uznanie získal brazílsky film *Dinosaurie vajcia v obývačke* (r. Rafael

Urban), zábavne štylizovaný portrét svojráznej ženy.

Nesúťažná sekcia Panoráma priniesla najmä diela významných tvorcov, ktoré oprávnené vzbudzovali záujem publika – či už išlo o Kena Loacha (*Anjelský podiel*), Michaela Hanekeho (*Láska*), Roberta Redforda (*Kto s tebou zostane*), Abbása Kiarostamiho (*Hra na lásku*), François Ozona (*V dome*), Kim Ki-duk (*Pieta*), Mattea Garroneho (*Reality Show*), alebo Cristiana Munguia (*Za kopcami*), sekcia Proti prúdu zasa filmy nezávislých tvorcov snažiacich sa o používanie novátorskej filmovej reči. Naopak, tradičnejšie poňaté dielka, určené širšej diváckej verejnosti, predstavovali opäť sekcie Príbehy a Antidepressíva – od Bertolucciho filmu *Ja a ty* až po nenáročnú kinoverziu nemecko-švajčiarskej televíznej série *Rande s Lancelotom* (r. Oliver Rihs), ktorá do festivalového programu naozaj nezapadla.

Skutočným ternom festivalu bolo získanie Gorana Paskaljevića do funkcie predsedu poroty; v rámci jemu venovanej pocty najviac zaujal síce konvenčný, ale vo výsledku silný film *Keď sa rodí deň* s tematikou holokaustu a jeho možných dôsledkov v súčasnosti. (Podobnej pocty sa dostalo i Jiřímu Krejčíkovi.) Atraktívna bola aj účasť Jeana-Marca Barra, ktorý tu uviedol svoj kontroverzný film *Sexuálne kroniky súčasnej francúzskej rodiny* (v spolupráci s Pascalom Arnoldom); zároveň hral v súťažnom filme srbského režiséra Bojana Vuletića *Praktický sprievodca po Belehrade so spevom a plačom*. ▲

Ji.hlavské terče

► Daniel Bernát

V Jihlave sa v dňoch 23. až 28. októbra uskutočnil 16. ročník Medzinárodného festivalu dokumentárnych filmov. Jeho riaditeľ Marek Hovorka charakterizoval tohtoročný program slovom rôznorodosť. Možno to znie vágne, ale v princípe je to výstižné. K tejto rôznorodosti prispelo aj zopár slovenských filmov.

Grafickým symbolom 16. MFDF Jihlava bol terč, ktorý sa dá takisto vnímať rozmanito. V základe vyjadruje vrstevnatosť. A môže to byť aj vrstevnatosť témy, ktorú dokumentarista spracúva a snaží sa postihnúť jej jadro, prípadne ju predstaviť ako široké pole súvislostí. V procese tvorby sa rozhoduje, ako vrstvy uchopiť, ako ich v rámci filmu prepojiť, ktorú zvýrazniť, ktorú potlačiť do úzadia... Takže za stred terča sa dá považovať tvorca, ktorý je raz akoby skrytým jadrom svojho diela, inokedy z neho zreteľne vyčnieva. Z kola však nemožno vylúčiť diváka! A keď sme pri tom, divákov bolo v Jihlave opäť neúrekom.

Jihlavské publikum pritom najviac oslovil film slovenského režiséra Adama Oltha, ktorý sa nezaoberal žiadnou rozsiahlou spoločenskou témou, ale vypovedal o svojom najbližšom okolí. V dokumente *Nový život*, ktorý získal Cenu divákov, sa zameriava na svoju rodinu, na ľudí, ktorí bezprostredne, dlhodobo a intenzívne formovali jeho život. Vo vývoji jeho rodiny došlo aj k zásadnému okamihu, keď z nej odišiel otec, s čím sa Oltha v tomto osobnom dokumente snaží vyrovnáť.

Kde bývam, s kým žijem, čo sa odohráva v mojej domácnosti, ako vyzerá moja každodennosť? Čiastkové odpovede na tieto otázky utvárajú dokumentárnu snímku *Portrét (bezo)mňa*, ktorú v poľskej produkcii nakrútil ďalší slovenský režisér Matej Bobrik. Divák spoznáva základné súradnice

životnej situácie, v akej sa tvorca nachádza. Bobrik býva v Poľsku, chystá sa oženiť s dievčaťom japonského pôvodu, nedávno mu zomrela matka a zavše telefonuje so svojou zjavne osamelou starou mamou... Tieto skutočnosti však nie sú predmetom obsiahlejšieho vysvetľovania, zdôvodňovania, objasňovania. Informácie o prežívaní a vzťahoch protagonistov sú neúplné, divák sa ich dozvedá úchytkom a sám si dotvára obraz tvorca tohto autoportrétu.

V súťažnej sekcii Medzi morami mali svetovú premiéru aj slovenské dokumenty *Cigáni idú do volieb* (r. Jaro Vojtek) a *Krehká identita* (r. Zuzana Piussi). Prvý z nich už medzičasom vstúpil do slovenskej kinodistribúcie, druhý na to zatiaľ čaká, ale na internete sa už dá vidieť iná novinka Zuzany Piussi – *Od Fica do Fica*. Navyše sa aktuálne veľa hovorí o jej snímke *Nemoc tretej moci*, za ktorú na autorku podala trestné oznámenie sudkyňa Helena Kožíková. Podporu režisérke pritom vydrili aj viacerí českí (nielen) umelci. A jihlavský festival ponúkol dôkazy, ako sa vedia českí dokumentaristi angažovať v témach súvisiacich s politikou, s ľudskými právami, so slobodou prejavu. Asi najvýraznejším tohtoročným príkladom bol ďalší „vrtavý“ film dvojice Vít Klusák – Filip Remunda, tentoraz s názvom *Svobodu pro Smetanu!* ■

Inakosť na striebornom plátne

► Jaroslav Hochel (filmový publicista)

Hoci jeho organizátori ročníky vytrvalo nečislujú, Filmový festival inakosti (25. – 28. 10.) sa konal už šiesty raz. Tohto roku sa presťahoval do kina Lumière (doplnkovo aj do KC Dunaj) a ponúkol 27 celovečerných snímok a blok portugalských krátkych filmov.

V súlade so svetovými trendmi festival ustupuje od comingoutových tém (teda súvisiacich s uvedovaním si odlišnej citovej orientácie) smerom k iným aspektom života príslušníkov menšín označovaných ako LGBTI (lesbian, gay, bi-, trans- and intersexual). To sa prejavilo v sekcii *Queer Age*, zameranej na život seniorov, i v tematike transsexuality, ktorá prechádzala viacerými sekciami. Najbohatšie zastúpená bola sekcia *Nové storočie* (najnovšie, zväčša hrané snímky), obnovená sekcia *Iné videnie* ponúkla filmy experimentálneho charakteru, dvoma titulmi bol zastúpený Zlatý fond. V sekcii *Teplé Slovensko* sa prekvapenia nekonali: uvedené boli distribučné filmy Róberta Švedu *Démoni* a *Anjeli* a debut Juraja Krasnohorského *Tigre v meste*.

Umelecky zabodovali belgické snímky. Debutojúci Bavo Defurne vo filme *Cestou v dunách Severného mora* vyrozprával veľmi kultivovane a vizuálne nápadito krehký príbeh vzťahu dvoch tínedžerov na konci 60. rokov vo flámskom prímorskom mestečku. V súčasnom Bruseli sa odohrával dej filmu *Za múrmi* režiséra Davida Lamberta; príbeh lásky medzi albánskym imigrantom a mladým klaviristom sa pohráva s motívom dominancie a submisivity a do deja vstupujú i drogy – tie sú dôležitým motívom aj v americkom filme *Neodchádzaj* (r. Ira Sachs), kde nezodpovedný životný štýl mladého právnik Paula systematicky rozkladá jeho vzťah s dán-

ským dokumentaristom. Spozna veľkej mláky doputoval aj tretí film kanadského režiséra Xaviera Dolana (*Imaginárne lásky*) – *Laurence*. Téma vnútorného prežívania mladého učiteľa a začínajúceho spisovateľa, ktorý v sebe objaví túžbu stať sa ženou, a reakcií jeho okolia na tento fakt sa aj pri nápaditej vizualite a skvelom výkone Melvila Poupauda v titulnej úlohe trochu utopila v neúnosnej dĺžke 169 minút.

Skôr k mainstreamu patrila americký film režiséra Caspera Andreasa *Ako na vec v LA*, príbeh nádejného adepta herectva, ktorý sa zamotá vo svete pornografie a skrývanej lásky, hoci menej happyendový záver by mu mohol dodať na celkovom vyznení. Spojením zábavného s vážnym až tragickým sa vyznačovali aj ďalšie snímky z amerického kontinentu – muzikál z prostredia transvestitov *Daj do toho všetko!* (r. Sheldon Larry, koprodukcia USA a Kanady) i kanadská *Prietrž mračien* (r. Thom Fitzgerald) o dvojici starších lesbií, v ktorej exceluje najmä predstaviteľka tej „chlapskej“ Olympia Dukakis.

Na FFI bolo veľa toho, čo stálo za to vidieť. Minimálne pri dvoch tituloch na to ešte bude príležitosť: srbskú tragikomédiu *Parade* distribuuje spoločnosť Film Europe a írsko-britskú dobovú drámu *Albert Nobbs* s Glenn Close v hlavnej úlohe, ktorá vyhrala v diváckom hlasovaní návštevníkov festivalu, vydala na DVD spoločnosť Magic Box. ■

Voľby ako cesta k Sendreiovi

► Žofia Bosáková (študentka audiovizuálnych štúdií na FTF VŠMU)

Pri reflexii slovenských dokumentárnych a hraných filmov s rómskou tematikou v porovnaní s ostatnými prevažuje hodnotenie reprezentácie menšiny, ich aktuálnosti vzhľadom na trendy v európskej a vo svetovej kinematografii a toho, nakoľko adekvátne a autenticky sa im podarilo zaznamenať vzťahy menšiny k reprezentácii bielej väčšiny. Menej sa prihliada na štylistické, žánrové a produkčné aspekty týchto diel. Anonymita internetových diskusií zas napomáha šíreniu neznášanlivých vulgárnych reakcií nickov z bezpečia počítačovej obrazovky. Film Jara Vojteka *Cigáni idú do volieb* vstupuje do takejto atmosféry.

„Debaty“ na portáloch musia byť čistené o to viac, o čo hlasitejšie vstupuje Vojtekov dokument do slovenského a českého prostredia – ocenením na Medzinárodnom festivale dokumentárnych filmov v Jihlave a premiérou na Medzinárodnom filmovom festivale v Bratislave.

Film *Cigáni idú do volieb* je predovšetkým portrétom Vlada Sendreia, ktorý sa ako prvý Róm na Slovensku pokúsil získať miesto poslanca z zastupiteľstva VÚC. Kým vo Vojtekových predchádzajúcich filmoch *Hranica*, *My zdes* alebo *Malá domov* pomáhali náčrty (kolektívnych) portrétov mapovať zlomovú situáciu alebo opísať zlomové územia, v titule *Cigáni idú do volieb* sa Vojtek svojou časozbernou metódou silne koncentruje na protagonistu a jeho manželku Janku Sendreiovú. Úskalía tohto postupu spočívajú v nutnosti preriediť bohatý materiál kvôli dynamike vývoja, dôrazu na konfrontáciu východísk a chronológii v súlade s potrebou reportážneho tvaru diela. Zvolený opis agitačných činností spôsobuje, že viaceré výnimočné situácie zanikajú opakovaním tých triviálnejších.

Vojtek sa sústreďuje prevažne na atribúty Sendreiovej politickej aktivity, ktorá funguje ako impulz na zápisky z jednej etapy života. Analýza rómskeho etnika je prítomná skôr implicitne. O uzavretosti diela svedčí minimum interakcie medzi Sendreiom a bielou majoritou, ktorá je prítomná nepriamo prostredníctvom letmých záberov na volebné bilbordy SNS či ako strategická úderka pri plánovaní kampane. Vojtekov vzťah k protagonistom je menej viditeľný ako v jeho predchádzajúcich filmoch. Sendreiovci utiahnu celú minutáž filmu, pretože sú zvyknutí na prítomnosť kamier a majú skúsenosti s účinkovaním v médiách, a to v epizodickej *Zámene manželiek* i vo vlastnej, svojho času populárnej docu-soap. Kým v predošlom filme o Rómoch *Zvonky šťastia* sami tvorcovia vopred deklarovali hru a inscenovanosť, pri snímke *Cigáni idú do volieb* nám zostáva len hádať, ktoré komické scény si skúsená dvojica pripravila a ktoré nie. Humorom však pár nezakrýva a nezlahčuje problémy, ktoré vyplývajú z mužovej kandidatury a z jeho charakteru.

Vlado Sendrei nie je zobrazený ako sympatický hrdina, čo považujem za najväčšiu prednosť filmu. Vojtekova odvaha rovnako ako odvaha Sendreiovcov nie je pri dokumentárnych portrétoch bežná, keďže tvorcovia sa snažia skonštruovať hrdinov a hrdinky, s ktorými sa divák jednoducho identifikuje a dokáže prijať ich morálne nastavenie. Sendrei bez škrupúl priznáva, o čo mu v kandidatúre ide, a na rozdiel od uhladeného predvádzania sa politikov vystupuje zo svojej javiskovej roly a necháva insidersky nahliadnuť do zákulisných mechanizmov kampane, do manželstva i do seba samého ako nedokonalého človeka z mäsa a kostí. Nie je to chlácholivý pohľad, ktorý by kalkuloval s priazňou divákov. Manželka Janka používa ako „najslušnejšiu“ nadávku pri jeho oslovení debil, nevyhýba sa ani jeho ľahostajnosti k rodinnému životu, materialistickému rebríčku hodnôt a privysokým ambíciám. Rovnako odhaľuje jeho paradoxný vzťah

k Rómom, ku ktorým si musel nájsť cestu, keďže vyrastal v nerómskom prostredí.

Ako vyznieva Sendreiovo porovnanie s dvomi „najvplyvnejšími filmovými“ Rómami – Ignáčom Červenákom zo Škopových *Iných svetov* a Soňou z Rusnokovej filmu *O Soni a jej rodine*? Červenák bol zobrazený v duchu exotizácie Šariša ako bizarná figúrka, ktorá vystupuje v klippe populárnej hitparády a v rámci svojho prerodu pomáha chytať zlodějov zemiakov. Na druhej strane pomyselnej línie stojí Soňa, matka desiatky detí, ktorá sa sponedá režisérke a divákovi zo svojho šťastia a tráum. V postave Sendreia sa spájajú vonkajšie, mediálne príťažlivé prvky, vybrúsené vlastnými skúsenosťami z prostredia, s intímnu spoveďou skrz jeho manželku. Práve v tom spočíva presvedčivosť filmu – v jeho vnútornej perspektíve, ktorú Vojtek konzistentne zachováva. ▲

Cigáni idú do volieb (Slovensko/Česko, 2012) _RÉŽIA: Jaroslav Vojtek _NÁMET A SCENÁR: J. Vojtek, Tomáš Kaminský _KAMERA: J. Vojtek, Noro Hudec, Tomáš Stanek, Ján Meliš _STRICH: Terézia Mikulášová, Peter Harum _HUDBA: Kokavakére Lavutáris alias Sendreiovci _ÚČINKUJÚ: Vlado Sendrei a jeho volebný tím _MINUTÁŽ: 72 min.

O nich, o nás

► Nina Hradiská (filmová publicistka)

V poslednom čase sa médiá i politici zaujímajú o dokumentaristku Zuzanu Piussi v súvislosti s trestným oznámením za údajne tajne nakrútený a bez súhlasu dotknutej sudkyne uverejnený rozhovor vo filme *Nemoc tretej moci*. Ku kauze, ktorá už prekročila hranice Slovenska, sa pridalo odmietnutie troch bratislavských multikín uviesť autorkin najnovší politický dokument *Od Fica do Fica*.

Ak sa dielo dostane, hoci nechtiac, do mimoumeleckých súvislostí, máva to dvojaký účinok. Na jednej strane to pôsobí reklamne, na druhej to relativizuje dôvody záujmu o takéto dielo i jeho kritické zhodnotenie. Zuzana Piussi si vyberá aktuálne, zväčša kontroverzné témy, ktoré v danom čase rezonujú v spoločnosti, a spracúva ich spôsobom, ktorý pripomína investigatívnu publicistiku. Výsledok však nebýva ako v publicistike podenkový, ale zistenia, ku ktorým filmárka vo svojich autorských filmoch vďaka urputnému hľadacstvu a vnútornej zaangažovanosti dospieva, mávajú všeobecnejšiu platnosť. V poslednom období je to voľný triptych o stave slovenskej spoločnosti: titul *Nemoc tretej moci*, ktorý sa zaoberá pomermi v justícii, *Krehká identita*, zameraná na extrémne prejavy národovectva, a dokument *Od Fica do Fica*, mapujúci mechanizmy domácej politiky.

Názov posledného filmu vymedzuje obdobie medzi dvoje voľbami (2010 – 2012), ale snímka sa nesústreďuje na politiku uvedeného v titulku. V prvej časti (Genealógia goril) mapuje predvolebné obdobie, v druhej (Gorila) rekapituluje fakty týkajúce sa vzniku a odhalenia spisu, ktorý po

prvý raz od Nežnej revolúcie dostal ľudí do ulíc. Scenáristke, režisérke a kameramanke Zuzane Piussi sa podarilo metódou cinema direct zaznamenať atmosféru predvolebných mítingov s takými bizarnosťami, ako bola súťaž silákov na stretnutí priaznivcov SNS, ale aj prázdne sľuby politikov naprieč všetkými politickými stranami. Jej ambícia zachytiť najmä spontánne reakcie a nefalšované emócie ľudí sa naplnila aj v reportážnych záberoch z protestných demonstrácií po zverejnení spisu Gorila, ktorý ukázal mechanizmy fungovania slovenskej politiky, prepojenosť predstaviteľov politických strán s finančnými skupinami a všadeprítomnú korupciu. Piussi je pohotovou a zároveň trpezlivou lovkyňou záberov, ktoré komponuje do mozaiky s veľkou výpovednou hodnotou. Ukázala, že ľudia, ktorí chodia na protestné zhromaždenia, sú často politicky nezorientovaní, a tak ľahko podliehajú populistom i viere v rýchle, utopické riešenia.

Reportážne zábery zo zasadnutí organizačného štabu však ukázali aj slabiny občianskych aktivistov, ich neschopnosť dohodnúť sa na personálnych a hodnotových prioritách, jasne sformulovať

reálne požiadavky. Naivita, neskúsenosť, uprednostňovanie vlastného ega na úkor celku spôsobili, že protesty išli postupne do stratena. Ako hovorí jeden z protagonistov novembra '89 Fedor Gál, ktorého vecné vyjadrenia rámcujú film, škoda premárnenej energie, ktorá neprišla žiadnu zmenu. Ukázalo sa, že inštinkt politikov neveriť v definitívne prebudenie sa ľudí z apatie bol oprávnený, manipulácia s nimi môže pokračovať. Z tejto našej neschopnosti vzopnúť sa k pozitívnemu činu a cezeň k žiaducim zmenám v živote spoločnosti zrejme vyplývalo zúfalstvo autorky, priznané v úvode filmu, ktoré bolo podnetom na jeho nakrútenie, i jej pesimistická diagnóza, zvyraznená piesňou *Kde to žijeme* skupiny Živé kvety, v jeho závere.

Politický dokument *Od Fica do Fica* neprináša zorientovanému divákovi nové fakty, ale tie známe zhŕňa a osvetľuje originálnym spôsobom. Pri informovaní o Gorile používa autorka okrem priamych výpovedí (Tom Nicholson, Daniel Lipšic) aj úryvky z tohto spisu v podaní Blahoslava Uhlára

a Ľubomíra Burgra, svojich spolupracovníkov z iných umeleckých odvetví, a v odôvodnených prípadoch animácie Martina „Batmana“ Dušánka, ktoré majú nápad i vtíp a sú skvelou náhradou za tie osoby, ktoré nebolo možné nakrútiť priamo (príslušníci SIS, Penta). Skúsený Marek Šulík prispel svojím strihom k dynamizácii a humoru filmu.

Vzhľadom na časové vymedzenie dokumentu – od volieb do volieb – možno za nedostatok považovať vynechanie obdobia vlády Ivety Radičovej (snímka zobrazuje prekvapujúce volebné výsledky v roku 2010, keď vládu zostavila pravica, a stručným novinovým titulkom vybaví rozpad koalície po hlasovaní o eurovale), ako aj nedôslednosť pri označovaní účinkujúcich titulkami a polemiku by mohol vyvolať i výber niektorých faktov. Rešpektujme však rozhodnutia režisérky, ktorá všetko podriadila svojmu autorskému zámeru – spustiť sondu do života spoločnosti, správania jej elít aj občanov. Úspešne. ▀

Od Fica do Fica (Slovensko, 2012) _NÁMET, RÉŽIA, SCENÁR_: Zuzana Piussi _KAMERA_: Z. Piussi, Maroš Berák _STRIH_: Marek Šulík _HUBDA_: Ľubomír Burgr _ÚČINKUJÚ_: politici, organizátori protestov Gorila, protestujúci, politológovia, politickí komentári, Tom Nicholson, Blahoslav Uhlár, Ľubomír Burgr _MINUTÁŽ_: 82 min.

Problém transcencie a páťosu

► Juraj Onišćenko (filmový vedec a estetik)

Transcenciu definuje vzťah človeka k celku s ohľadom na jeho príčiny. V diele Platóna ide o známy participatívny vzťah k ideálnemu svetu. Vrcholný bod v snažení človeka o transcenciu spočíva v obrate nazretia idey dobra, keď sa nechopuje len ako účel ľudského konania, ale ako príčina celého bytia. Takáto transcendencia potom zlučuje dva momenty, súcno na jednej strane a alétheiu, pravdu, na strane druhej, aby dala vzniknúť tomu, čo západná metafyzika nazvala pojmom „bytie“. Film Toma Tykwa a súrodencov Wachowských *Atlas mrakov* transcenciu priamo tematizuje.

V tomto filme nejde len o jeho rámec ohlasujúci mytologické rozprávania, ale počas trvania celej snímky sa systematicky buduje pomerne presná metafyzická predstava, ktorá je napokon tým, čo spája ako svorník šesť nezávislých dejových línií. Participácia na ideálnom je tak tým, čo vytvára celok na všetkých úrovniach, od obrazu a montáže cez problematiku priestoru a času až po rovinnú motívu a témy.

Formálne je rozprávania usadené v troch hlavných časových obdobiach, v minulosti, prítomnosti a budúcnosti, a každé z nich je zdvojené do ďalšieho „podobdia“. Ďaleká minulosť v zmysle predminulého času v sebe odkrýva ešte pendant bližšej, jednoduchej minulosti, k prítomnosti sa primyká nedávna minulosť ako dejisko v predprítomnom čase a budúcnosť je možné rozdeliť na blízku a ďalekú. Podvojný časov v sebe ukrýva základy metafyziky dané princípmi, že každý čin ostáva ako skutočnosť navždy uchopený a transcenduje tak ľudský život vo svete. Napokon, keďže v spoločnosti panujú pravidlá bezprávia, je možné, aby sa ktokoľvek tomuto bezprávíu vzoprel a pokúsil sa ho napraviť.

Myšlienka hľadania vyvoleného, ktorý je schopný vzoprieť sa panujúcej bezprávíu, otvára nové uchopenie transcencie. Nie je totiž možné, aby

vyvolený nadviazal s idealitou kontakt sám, bez ďalšieho človeka, ktorý by mu v tom pomohol. Dotyk s božským sa deje vždy vo vzťahu k druhému a sprostredkováva sa láskou. V rovinnosti ide o lásku medzi mužmi, v prítomnosti o priateľstvo a v budúcnosti o lásku medzi mužom a ženou. V tomto zmysle sa transcendencia neodvíja vertikálne, ale horizontálne. Vzťah k idealite sa neotvára nad postavou alebo pod ňou – v hĺbke sveta ako podstata, ale vedľa postavy, v reálnej blízkosti druhého a časovosti skutočnosti.

Horizontalita, teda vzťah k druhému, kto stojí vedľa, a vzťah k „predtým“ a k „potom“, teda k lineárnej čase, nie sú jedinými momentmi meniacimi štruktúru skutočnosti. Všetkých šesť rozprávání s ňou pracuje aj topologicky, a to tak, že sa odohrávajú prevažne a práve na hranici. V deji spojenom s minulosťou je to plavba cez oceán spájajúca Nový svet s Európou, v rovinnosti je to most ponad rieku a v deji situovanom do budúcnosti sa najdôležitejšie dramaturgické uzly odohrávajú na moste nad roklinou a na ceste spájajúcej žitý svet so svetom démonov. Topológia hranice je vo filme uchopená ako balans medzi životom a smrťou, láskou a nenávisťou. Naopak, vertikálna priestoru nadobúda negatív-

ny význam, kde je pohyb nadol spojený s pádom znamenajúcim smrť a pohyb nahor s bolestným zistením nespravodlivého fungovania sveta. Pohyb nahor je skúškou, kde sa podáva správa o zlom stave sveta, kde vyvolený podáva dôležitý a náročný dôkaz svojej opodstatnenosti.

Každý zo šiestich zdanlivo nezávislých príbehov prechádza tromi štruktúrnymi dramaturgickými uzlami. Prvým je zotročenosť, na ktorú sa kladie dôraz najmä v príbehu z dávnej minulosti, rozprávajúcom o otrokovi z plantáže v Novom svete, a z blízkej budúcnosti, v ktorom je hlavnou postavou zotročena servírka. Druhým uzlom je motív uväznenia, ktoré je primárne prítomné v minulosti, keď sa mladý geniálny skladateľ stáva nástrojom a väzňom starého, ale slávneho skladateľa, a v ďalekej budúcnosti, kde je prírodný človek väzňom svojich nábožných predstáv o zlých duchoch. Tretí uzol súvisí s pokusom o oslobodenie alebo priamo s oslobodením. Mladá novinárka sa v príbehu z nedávnej minulosti pokúša odhaliť a prekaziť nečestný plán naftárskeho magnáta, v prítomnosti sa skupina dôchodcov snaží vymaňovať z zotročujúceho domova dôchodcov. Potrojná

štruktúra rozprávania je prítomná vo všetkých časových dejoch; je len otázkou, na ktorý sa práve kladie dôraz obrazu, čo umožňuje pomocou prestrihov v jednom deji ukázať to, o čom sa v druhom len hovorí, a vice versa.

Predložený spôsob transcencie, nech je v súčasnosti akokoľvek moderný až módný, sa môže vo svojej podstate vyjaviť ako iluzórny. Po prvé, koncept čelí námietke nepravdepodobnosti, pretože počíta so spojením osudovej lásky s myšlienkou disidentstva. Po druhé, tento koncept môže čeliť aj námietke nereálnosti. Skúsenosť totiž ukazuje, ako sa myšlienka disidentstva obvykle spája s osamotením a až existenciálnou voľbou medzi šťastím rodiny a jej prípadnou perzekúciou, ktorá v prípade morálneho konania hrdinu reálne hrozí. Film *Atlas mrakov* preto pred diváka stavia tento paradox vnášajúci do filmu páťos. Na jednej strane je to jasná preferencia lásky k bližnému a kladenie dôrazu na ňu, na druhej strane sa však táto láska bez pochybností dáva do stávk pre blaho a záchranu spoločnosti. Vyvolený potom nie je len sám spasiteľ, ale aj jeho prostredník. ▲

Atlas mrakov (Cloud Atlas, NSR/USA, 2012) **_RÉŽIA:** Tom Tykwer, Andy Wachowski, Lana Wachowski **_NÁMET:** David Mitchell – rovnomenný román **_SCENÁR:** T. Tykwer, A. Wachowski, L. Wachowski **_KAMERA:** Frank Griebe, John Toll **_STRICH:** Alexander Berner **_HUDBA:** Reinhold Heil, Johnny Klimek, T. Tykwer **_HRAJÚ:** Tom Hanks, Halle Berry, Jim Broadbent, Hugo Weaving, Jim Sturgess, Doona Bae a iní **_MINUTÁŽ:** 164 min.

• FOTO: Magic Box Slovakia

Caroline Frick:
Saving Cinema.
The Politics of Preservation
(Oxford University Press, New York 2011,
215 strán)

Nutnosť uchovávanía a archivovania filmových materiálov si v priebehu posledných rokov získava stále väčšiu pozornosť, určujúce sú však pri nej nielen praktické, ale predovšetkým taktické rozhodnutia. Kto a na základe akých kritérií rozhoduje o tom, čo a prečo bude zachované a čo šancu na archiváciu stratí? Filmové archívy nie sú len inštitúciami, ktoré uchovávajú filmovú históriu, v skutočnosti kinematografické dedičstvo aj aktívne produkujú a systematicky utriedujú. S postupujúcou digitalizáciou však aj toto odvetvie čelí novým výzvam, keď čoraz väčší okruh ľudí získava prístup k rozsiahlemu objemu materiálov a zdrojmi informácií sa pre nich stávajú aj diela mimo hlavného prúdu vrátane domácich a amatérskych filmov. Mali by preto filmové archívy zmeniť svoje aktivity a prispôbiť ich novým podmienkam, a ak áno, tak ako? Kniha Caroline Frickovej, zakladateľky texaského filmového archívu, je dôležitým príspevkom k hľadaniu odpovede na túto otázku.

Tom Kemper:
Hidden Talent.
The Emergence of Hollywood Agents. (University of California Press,
Berkeley 2010, 293 strán)

Prelomová publikácia Toma Kempera je prvou knihou, ktorá sa venuje doteraz takmer neprebádanej histórii hollywoodskych agentov. Ich zásadnú úlohu vo fungovaní amerického filmového priemyslu ilustruje prostredníctvom prípadových štúdií kľúčových osobností najslávnejších agentov zlatej éry klasického Hollywoodu. Kemper opisuje ich nástup v rámci štúdiového systému, v ktorom koncom dvadsiatych rokov s nástupom zvuku vytvorili komplexnú a koncentrovanú sieť obchodných vzťahov agentov, manažérov a poradcov, a centrálnu úlohu, ktorú v Hollywoode zohrávali až do rokov štyridsiatych, pričom sa nesústreďuje len na ich obchodnú politiku a stratégie, ktoré používali, ale, vychádzajúc z modernej ekonomickej sociológie, aj na sociálne štruktúry, v ktorých boli ukotvené. Jeho kniha je preto dôležitým doplnkom k literatúre o klasickom Hollywoode, štúdiovom systéme a dejinách filmovej produkcie.

André Gaudreault:
Film and Attraction.
From Kinematography to Cinema (University of Illinois Press,
Chicago 2011, 207 strán)

Kniha Andrého Gaudreaulta ponúka celkom nový pohľad na ranú éru kinematografie, pričom prehodnocuje všeobecne prijímaný pohľad spájajúci jej začiatok s technickými vynálezmi Edisona či Lumiérovcov. Skúma pritom vzťah filmu k ďalším vizuálnym spektaklom na prelome storočí od fotografie cez laternu magicu až po vaudeville a nabáda aj čitateľa, aby nevnímal rané pohyblivé obrázky ako predchodcov neskoršieho fenoménu kinematografie, ale v podobnom kontexte ako ich súčasníci, pre ktorých bol nový vynález len jednou z mnohých atrakcií, s ktorými sa často delil o jarmočný stan či prenajatú sálu. Samotný vznik kinematografie ako kultúrneho, nie technického fenoménu zasadzuje Gaudreault až do obdobia okolo roku 1910. Okrem rozsiahlej bibliografie diel o ranej kinematografii je cennou súčasťou publikácie aj nový preklad slávneho textu *Kinematografické predstavenia*, ktorý napísal Georges Méliès v roku 1907.

► Monika Mikušová

Aga Skrodzka:
Magic Realist Cinema
in East Central Europe
(Edinburgh University Press, Edinburgh
2012, 190 strán)

Kniha so záberom z filmu *Záhrada* Martina Šulíka na obale je analýzou fenoménu motívov magického realizmu v kinematografiách strednej a východnej Európy po zmenách, ktoré priniesol rok 1989. Štúdie filmov takých rôznorodých autorov ako Jan Švankmajer, Martin Šulík, Béla Tarr, Emir Kusturica a mnohých ďalších sú doplnené náčrtom spoločensko-politického a ekonomického kontextu, v ktorom ich diela vznikali. Ich prostredníctvom sa autorka snaží odhaliť spojenie medzi originálnou filmovou estetikou a spoločenskou štruktúrou strednej a východnej Európy v určitom špecifickom období nedávnych dejín, pričom základným spojivom je pre ňu široko definovaný pojem tradície a stretnutie starého s novým ako hlavný inšpiračný zdroj snových momentov v jednotlivých filmoch. Zároveň sa snaží definovať, do akej miery vypovedá magický realizmus v kinematografii o kolektívnej identite strednej a východnej Európy po páde železnej opony.

(filmová publicistka)

NAJPREDÁVANEJŠIE PUBLIKÁCIE A DVD NOSIČE V PREDAJNI SFÚ ► NOVEMBER 2012

KNIŽNÉ PUBLIKÁCIE

1. Pavel Rajčan: **Konfrontace. Československý a polský filmový plakát** (Terry Posters Praha)
2. Kino-Ikon 1/2012 – **téma Normalizácia** (ASFK a VŠMU v spolupráci so SFÚ Bratislava)
3. Ivo Bláha: **Zvuková dramaturgie audiovizuálneho diela** (AMU Praha)

AUDIOVIZUÁLNE NOSIČE

1. DVD **Muž, ktorý luže/Eden a potom** (SFÚ Bratislava)
2. balíček DVD **3x Martin Hollý, 3x Dušan Hanák, 3x Juraj Jakubisko, 3x Štefan Uher** (SFÚ Bratislava)
3. DVD **3x Juraj Jakubisko** (SFÚ Bratislava)

Predajňa Klapka.sk v decembri ponúka aj túto akciu:

Ak si v predajni Klapka.sk a v Kine Lumière kúpite decembrové číslo Film.sk, dostanete k nemu DVD s filmom *Majster kat*.

OTVÁRACIE HODINY PREDAJNE KLAPKA.SK SÚ:

Pondelok / Piatok 9.00 – 17.00 h.
Utorok / Streda / Štvrtok 10.00 – 18.00 h.

KLAPKA.SK, Grösslingová 43, 811 09 Bratislava
www.klapka.sk

DONT STOP

(Bonton Film)

Česko-slovenská trpká hudobná komédia DONT STOP je dlhometrážnym autorským debutom kameramana Richarda Reřichu (*Samotáři, Grandhotel*). Je zaujímavé, že divácky vďačný príbeh odohrávajúci sa v počiatkoch punkového hnutia v Československu sa objavuje na plátne až teraz. Štyridsiatnik Miki stojí v zápche a vloží do prehrávača v aute starú audiokazetu, ktorá mu pripomene dávnu minulosť. Spolu s ním sa divák vracia v čase do Československa na začiatku 80. rokov. Miki a Dejvid, dvaja osemnásťroční mladíci, zakladajú punkovú kapelu Emile Buisson. Jeho téma je nadčasová a hovorí okrem iného aj o potrebe, aby sa mládež nejakým spôsobom prejavila a vyburila. Významnou zložkou filmu je, samozrejme, hudba. Okrem dvoch piesní kapely Clash z ich albumu *London Calling* sú použité i piesne filmovej kapely a hudba českých punkových skupín. Film je na DVD s pôvodným českým zvukom Dolby Digital 5.0 a Dolby Digital 2.0, s obrazom vo formáte 16 : 9 a s anglickými a českými titulkami pre nepočujúcich. Ako bonusy sú pripojené film o filme, videoklip kapely Emile Buisson, český a slovenský trailer, teaser a fotogaléria.

eŠteBák

(Magic Box Slovakia)

Po *Krutých radostiach* (2002) a *Muzike* (2007) je slovensko-česko-poľský koprodukčný film *eŠteBák* tretím dlhometrážnym hraným filmom, na ktorom sa známy herec a divadelník Juraj Nvota podieľal ako režisér. A opäť siahol po scenári, ktorý sa vracia do minulosti. Jeho autor Ľubomír Slivka ho písal na základe inšpirácií, ktoré našiel v archíve Ústavu pamäti národa. Dej filmu sa odohráva v časoch normalizácie v obdobiach po okupácii ČSSR vojskami Varšavskej zmluvy. Hlavný hrdina Miki a Dejvid, dvaja osemnásťroční mladíci, zmenil svoj koníček na povolanie. Vďaka spolupráci s režimom získava rôzne výhody, ale stráca osobnú slobodu. Silnou stránkou filmu je kamera Jana Malířa, ktorý s Nvotom spolupracoval už na *Krutých radostiach*. Film je na DVD s pôvodným zvukom Dolby Digital 5.0 a s obrazom vo formáte 1 : 1,85. Vzhľadom na to, že distribučná premiéra bola zatiaľ len u nás a v Česku, producent sa rozhodol vydať film predbežne bez titulkovej podpory. Na obale chýba informácia o bonusoch, ktoré sú na DVD: film o filme, trailer, B-roll a fotografie z nakrúcania.

Zlo

(Magic Box Slovakia)

Zatiaľ čo Juraj Nvota nakrúca filmy zhruba s 5-ročnými odstupmi, herec a režisér Peter Bebjak stihol počas dvoch rokov uviesť do kín hneď dve svoje režijné novinky, a to žánrovo úplne odlišné. Po debute *Marhuľový ostrov* (2011), plnom vášne, krutosti osudu a nespútanej lásky, prišiel na jar tohto roku prekvapujúco s hororom *Zlo*. A keďže *Spiknutie* (2012) Gabriela Hoštaja a Romana Lazara, premiérovane v multiplexe dva týždne pred ním, sa do distribúcie nedostalo, stalo sa *Zlo* v žánrovo nie veľmi pestréj slovenskej kinematografii prvým domácim hororom, ktorému sa to podarilo. Nijako nepopiera inšpiráciu filmami charakteristickými autentickým, až reportážnym štýlom snímania, ktorých najlepším príkladom je dnes už klasická *Záhada Blair Witch*. Celý dej sa odohráva prevažne v dome neznámeho muža, ktorý oslovil partiu chalanov nakrúcajúcich videá o paranormálnych javoch, aby ho navštívili. To, čo spočiatku vyzeralo ako zlý vtíp, sa postupne mení na boj o holý život. Film je na DVD so slovenským i anglickým (!) zvukom Dolby Digital 5.1 a Dolby Digital 2.0, s obrazom vo formáte 16 : 9 a s anglickými a nemeckými titulkami bez bonusov.

Nedotknuteľní

(Hollywood C. E.)

Keď som pred ôsmimi rokmi videl belgický film *Aaltra* o dvoch susedoch, ktorých vzájomná nevráznosť dovedie až na invalidné vozíky, na ktorých sa vydajú na púť naprieč Európou, zistil som, že filmy o hendikepovaných ľuďoch môžu byť nielen dojemné, ľudské či herecky virtuózne, ale i zábavné. Skvelým dôkazom toho je aj francúzsky film *Nedotknuteľní* režisérskej dvojice Olivier Nakache a Eric Toledano. Je to jednoduchý príbeh ochrnutého bohatého aristokrata Philippa, ktorý si ako svojho nového opatrovateľa vyberie Afroameričana Drissa, živelného mladíka z predmestia, ktorého práve prepustili z väzenia. Toto stretnutie ľudí odlišných pôvodom i životnou filozofiou im obom úplne zmení život. Namiesto očakávaného patetického gýča sa dvojici režisérov a scenáristov podarilo nakrútiť sviežu a vtípnu komédiu, ktorá pobaví, dojme i pohladí na duši. Autori pritom vychádzali zo skutočného príbehu. Vynikajúci Omar Sy získal za stvárnenie Drissa cenu César pre najlepšieho herca. Film je na DVD s českým a francúzskym zvukom Dolby Digital 5.1, s obrazom vo formáte 16 : 9 a s českými titulkami. A podobne ako pri francúzskom vydaní je bez akýchkoľvek bonusov.

REŽISÉR
ČESKO-SLOVENSKÉ
DVB NOVIČEK

režisér
Jan Oparty

Svoj dennodenný čas paralelne rozdeľujem medzi výučbu na filmovej fakulte, spojenú s funkciou vedúceho katedry produkcie, a prípravu filmu *Cyril a Metod*. Okrem toho vo voľnom čase sadám do strižne a dokončujem dva dokumentárne filmy, ktoré som natočil pred tromi rokmi. Práve sme jeden z nich úspešne zvládli a púšťame sa do strihu dlhometrážneho filmu *Skala útočiska*, ktorý je o hľadaní vnútorného ticha a pokoja popri tvrdej manuálnej práci dobrovoľníkov na ruinách kartuziánskeho kláštora na Kláštorisku v Slovenskom raji.

scenáristka
Alena Bodingerová

V týchto dňoch sa zapodievam zozbieraným materiálom k stredometrážnemu dokumentu o človeku, ktorému jeho detská umelecká činnosť, organizovaná dospelými, do veľkej miery ovplyvnila jeho dospelý budúcnosť. Rozpísanú mám knižku zo súčasnosti o ženských dušičkách túžiacich po harmónii a obyčajnom ľudskom prijatí. V počítači sa mi skladajú doteraz nesúrodé motívy k novému scenáru celovečerného filmu zo súčasnosti. Teším sa na premiéru nového filmu Mariany Čengel Solčanskej, ku ktorému som napísala scenár. A mám radosť z autorských výstupov našich prvákov scenáristov.

dokumentaristka
Diana Fabiánová

Práve natáčam polhodinový dokument z 13-dielneho cyklu *Colnica*, určeného pre ČT a STV. Dôvodom je 20. výročie rozpadu ČSFR. V cykle sa skúma, čo sa za tých 20 rokov zmenilo u nás i u susedov. Ja mám tému *Životný štýl, zdravie národa*. Okrem toho som rozbehla kampaň na dofinancovanie môjho dokumentu *Mesiačky*. Je to detská verzia *Mesiaca v nás*. Skúsila som u nás zatiaľ netypický spôsob financovania. Ide o dobrovoľnícku kampaň, tzv. crowd funding. Na webe je zavesený trailer so sprievodným vysvetlením. Komu sa projekt páči, môže prispieť a aktívne sa tak podieľať na tvorbe filmu.

JÚLIUS SATINSKÝ

► Dáša Čiripová (divadelná kritička)

„Slovák je plavec–demokrat. To je bez debaty. Plával by v príjemnej čistučkej vode demokracie, oj, a ako rád by plával!! Nadlahčovaný ako teleso ponorené do kvapaliny nadlahčované silou, ktorá sa rovná váhe kvapaliny telesom ním vytlačenej... obmývaný pluralizmom, slobodienu, podnikaním, cestovaním po svete s dolármi na opaštoku... Predtým by sa však musel vyzliecť donaha, osprchovať z totality, zhodiť zo seba komplexy z Maďarov a Čechov, zmyť to lepkavé zápečníctvo, zbojníctvo v službách a pohostinstve zavesiť do kabínky na klinec, nasadiť si gumenú čiapku tolerancie a postupne si omočiť v tej vychýrenej zdravej demokracii jednu labu, druhú labu, nuž a potom – odpytujem úctivo za výraz – aj prirodzenie..... Júúj, aleže to studí, máriškát!“

J. Satinský: O demokracii. In: Moji milí Slováci. Listy rodákovi o nebezpečenstvách, ktoré im hrozia. Bratislava, 1991

Písať o Júliusovi Satinskom práve teraz, v situácii, ktorá by mohla opäť sponchybníť demokratickosť Slovenska, je tak trochu symbolické. Počas totalitných rokov bola totiž činnosť výnimočnej dvojice Lasica + Satinský veľakrát pod tlakom cenzúry, striedania zákazov a povolení. Napriek tomu, že totalitný režim padol pred 23 rokmi, aj dnes sa stretávame s náznakmi neslobody, lepšie povedané kontrolovania najzákladnejšieho z demokratických práv – slobody slova a prejavu (kauza filmu Zuzany Piussi). Slová Júliusa Satinského tak potvrdzujú vlastnú nadčasovosť a jeho výnimočnú schopnosť poukázať prostredníctvom hyperboly a vtípu na isté nemenné črty slovenského národa.

Od smrti Júliusa Satinského uplynulo 10 rokov, stále je však medzi nami prítomný. Neprestajne vychádzajú knihy zostavené z jeho poznámok či denníkov alebo knihy o ňom. Naposledy sa objavil výber z jeho cestovných denníkov – *Expedície 1973 – 1982*. Nie všetky udalosti, o ktorých píše, vychádzajú z autentických zážitkov. Július Satinský bol

totiž vynikajúci mystifikátor, ktorý mystifikoval podmanivo a dalo sa mu veriť veľmi ľahko. Pohrával sa so slovami, s písaným jazykom i s rečou.

Humor, irónia a paródia, niekedy láskavá, inokedy ostrá kritika každodenných banálností – to všetko je charakteristické pre dvojicu L+S – ostávajú aktuálne. Ich najznámejší humoristický cyklus, ktorý vďaka STV poznajú aj mladšie generácie, je *Ktosí je za dverami* (1979 – 1982). Po roku 1982 bola ich činnosť načas opäť pozastavená a obnovili ju v roku 1986. No až v 90. rokoch pokračovali naplno už v slobodnej tvorbe. Vznikli diela ako *Deň radosti*, *Náš priateľ René – monumentálna historická freska s prestávkou*, *Pred popravou* a iné.

Samostatným projektom Júliusa Satinského bolo predstavenie *Stalin* (1990), kde si zahral hlavnú úlohu diktátora. K jedinečnému výkonu mu pomáhal jeho nadhľad, humor, neopakovateľná schopnosť improvizácie. A to isté platilo aj o jeho stvárnení mnohých filmových postáv. ▲

GALINA KOPANĚVA (26. 11. 1931 – 16. 10. 2012)

► Richard Blech (filmový historik a publicista)

V októbri zomrela prvá dáma českej filmovej kritiky Galina Kopaněva, ktorá vychovala niekoľko generácií svojich nasledovníkov. Osud ju natrvalo spojil s filmom, ktorý bol zmyslom jej ľudskej existencie v najrýdzejšom zmysle slova. Nahrádzal jej všetko.

Kopaněva skončila štúdiá na FAMU u prof. A. M. Brousila a v najšťastnejšom období českých a slovenských filmových dejín, teda v 60. rokoch, investovala svoju energiu a talent do podpory kinematografie. Možno to nerobila tak hlučne ako jej mužskí kolegovia A. J. Liehm alebo Jaroslav Boček, no hneď pochopila, že ten rozmach potrebuje teoretickú bázu, a preto stála pri základoch a formovaní mesačníka *Film a doba*. V najplodnejšej etape jeho existencie zohral rozhodujúcu úlohu tandem Jan Novák a Galina Kopaněva. Zasadnutia redakčnej rady časopisu sa

stali živou výmenou názorov, ktoré kliesnili cestu nastupujúcej generácii filmárov. Kopaněva ako jedna z prvých citlivo vnímala aj premeny, ktoré sa začali diať v slovenskej tvorbe. Výstižne pomenovala snahy Jakubiska, Havettu, Hanáka, ale i Solana, Hollého. Uhrovo *Slnko v sieti* spolu s Jaroslavom Bočkom pohotovo charakterizovala ako signál na veľký posun slovenskej a českej kinematografie.

Popritom bola stredobodom jej záujmu ruská kinematografia (a celá ruská kultúra). Niekoľko excelentných štúdií venovala napríklad Tarkovskému. Do sféry jej záujmov patrili aj poľské filmy, a to v časoch, keď boli v našich kinách tabuizované. Celkovo sa zaoberala stredo európskymi a východo európskymi kinematografiami, no FAMU paradoxne absolvovala diplomovú prácou o talianskom neorealizme (pravdepodobne z iniciatívy A. M. Brousila).

S Galinou Kopaněvou som sa stretával aj na rozličných festivaloch. A vďačím jej za niekoľko nezapomenuteľných zoznámení. V Moskve s Andrejom Tarkovským, ktorý nás privítal vo svojej povestnej károvej čapici v časoch, keď ešte nebol svetoznámy, hoci už mal Zlatého leva z Benátok za film *Ivanovo detstvo*. Potom ma zoznámila s Iljom Glazunovom, vynikajúcim moskovským maliarom, ktorý vo svojom malom byte portrétoval Felliniho, Giuliettu Masina, Ginu Lollobrigida a iné osobnosti filmového sveta, no dvere do Zväzu výtvarníkov boli pre neho zabuchnuté. V malom bytíku, do ktorého nás pozval a ktorý bol aj jeho ateliérom, sme s Galinou zažili nečakané stretnutie s vysokým mužom s dobráckym pohľadom, z ktorého sa vyklubal svetoznámy anglický herec Peter Ustinov, inak bratranec manželky Ilju Glazunova. Galina Kopaněva mala neobyčajný dar komunikatívosti. Vedela združovať ľudí. Z posedení sa vždy vyvinuli zaujímavé debaty pri poháriku červeného vína alebo talianskeho brandy Vecchia Romagna.

Karlovarský festival, kde robila odbornú poradkyňu, ju ocenil za prínos preň, poľská vláda za to, čo urobila pre poľskú kinematografiu.

Dnes sa k nej hlási niekoľko generácií filmových kritikov a vedcov. Film ponúkal Galine Kopaněve výzvy, na ktoré ona zmysluplne odpovedala. Patria ku generácii, ktorej sa v 60. rokoch minulého storočia črtal lepší svet. ▲

EDUARD BINDAS (3. 1. 1926 – 28. 10. 2012)

► Daniel Bernát

Krátko po sebe zomreli dvaja známi slovenskí herci Eduard Bindas a Viliam Polónyi. Boli to generační spolupútnici, hoci herecky sa od seba dosť líšili.

Oboch hercov dobre poznal i režisér Vido Horňák, ktorý sa venoval najmä tvorbe televíznych filmov a inscenácií. S Bindasom mal väčšie pracovné skúsenosti, ale „prečítaných“ mal prakticky všetkých hercov z generácie, do ktorej patril aj Polónyi. Horňák o tejto generácii tvrdí, že sa v nej mnohí pretĺkali na vlastnú päsť a boli viac-menej samoukovia. No podľa neho si tým vypestovali istú odolnosť, ktorá im nebola na škodu.

„Zo začiatku sa Bindas ani Polónyi neradili k tým najväčším hercom, angažovaným zväčša v SND. Lenže s rozmachom filmu a televízie sa herci čoraz viac miešali a pred kamerou sa často objavovali i Bindas s Polónyim, ktorí boli členmi Novej scény,“ hovorí Vido Horňák. „V 60. rokoch minulého storočia už mali obaja svoju váhu vo filme aj v televízii. A v tom, čo robili, boli naozaj dobrí,“ dodáva režisér, ktorý Eduardovi Bindasovi ponúkol dôležitú úlohu v televíznej inscenácii *Buddenbrookovci* (1974).

Bindas bol rodák zo Strážskeho, ktorý koncom 40. rokov študoval konzervatórium v Bratislave a o dekádu neskôr, po tom, čo si prešiel viacerými divadlami, zakotvil na Novej scéne. V tom istom čase sa dostal aj pred kameru a jeden z prvých režisérov, ktorí mu začali ponúkať filmové úlohy, bol Paľo Bielik. Účinkoval už v jeho *Kapitánovi Dabačovi* (1959), neskôr aj v *Jánošíkovi*, *Majstrovi katovi* či *Troch svedkoch*.

„Bindas mal úžasnú danosť, ktorá medzi sloven-

VILIAM POLÓNYI (6. 7. 1928 – 12. 11. 2012)

skými hercami nebola až taká rozšírená. On mal talent na stvárňovanie záporných postáv, zloduchov. Robil to vždy s gustom a presvedčivo. Ak ste pred kamerou udržali na uzde jeho prehrávanie, vytvoril tých najkvalitnejších lotrov,“ tvrdí Vido Horňák. „Zároveň dobre ovládal remeslo, a keď sa nechal postrčiť režisérom, tak to pri nakrúcaní hladko fungovalo. My sme spory nikdy nemali,“ ozrejmjuje režisér *Buddenbrookovcov*.

Viliam Polónyi, rodák z Krupiny, zakotvil na bratislavskej Novej scéne v prvej polovici 50. rokov a aj na počiatku jeho filmovej kariéry stál režisér Paľo Bielik, ktorý ho obsadil do filmu *V piatok trinásteho* a onedlho aj do snímky *Štyridsaťštyri*. Polónyi neskôr účinkoval i v detektívkach Andreja Lettricha či v pozoruhodných filmoch ako *Prípad Barnabáš Kos*, *Kým sa skončí táto noc*, *Drak sa vracia*, *Balada o siedmich obesených* a mnohých ďalších.

„Polónyi bol typovo človek z ľudu, ktorý mal v sebe istú dobráckosť i čosi, čo vyvolávalo úsmev. Hodil sa však aj na úlohy ľudí, s ktorými sa život nemaznal, a bol v nich presvedčivý, takže diváci s ním sympatizovali,“ myslí si Horňák. „Vilo Polónyi mal navyše jednu z najpozoruhodnejších tvárí medzi slovenskými hercami. Najmä v neskoršom období, keď už bol starší. Jeho tvár odrážala pravdivosť skúšaného človeka a hovorila aj bez slov. Kamera ju просто mala rada. Bola to tvár, na ktorú neza- budnete,“ uzatvára Vido Horňák. ▲

Zákazy a náhradné riešenia

► Rudolf Urc (filmový dramaturg a publicista)

Filmové týždenníky ako žáner spravodajského filmu sú dnes vzácnosťou. Na Slovensku sa o ne vo svojich zbierkach stará Slovenský filmový ústav (SFÚ), ktorý ich v spolupráci so spravodajskou televíziou TA3 uvádza v jej programe. V mesačníku Film.sk ich každý mesiac čitateľom približuje Rudolf Urc, ktorý pôsobil aj ako dramaturg Spravodajského filmu.

Rok 1962 sa chýlil ku koncu. Len pred niekoľkými dňami zbúrali Stalinov pomník na Letenskej pláni v Prahe. Postavili ho v roku 1955, vtedy sa vzletne rečnilo, nechýbal ohňostroj a reportéri. Búračka už prebiehala bez publicity, za asistencie esenbákov aj tajnej polície. Zákaz nakrúcania mal aj spravodajský štáb, takže v týždenníku odstrel Stalina nevidíme.

Ľudia však vedeli, s akým ťažkým srdcom sa vládna verchuška napokon odhodlala tento pamätník hanby zlikvidovať, ako urputne sa bráni čokoľvek meniť na svojej minulosti. Dokázal to aj XII. zjazd komunistickej strany (Týždeň vo filme č. 50). Hneď v úvodných záberoch prichádzajú delegáti – *jar našej budúcnosti* – a na ich čele garnitúra aparátčikov, ktorí sa podieľali na zločinoch päťdesiatych rokov. V synchrónne sledujeme začiatok prejavu Prvého Najvyššieho. Dozvedáme sa, že strana dosiahla svoj cieľ, v krajine zvíťazil socializmus. Túto floskulu budú hlavné opory ideológie – tlač, rozhlas, televízia a spravodajský film – hlučne hlásať medzi masami. No masy začínajú byť na takúto hru alergické. Prostí ľudia totiž vedia, že sľubované svetlé zajtrajšky sa akosi nedostavujú. Tajomstvom už nie je ani to, že ostatnú, zle naplánovanú päťročnicu treba potichu zrušiť...

A čo v tejto nezávideniahodnej situácii filmoví spravodajcovia? Väčšina redaktorov sa snaží nerobiť nadprácu a pristupovať k tvorbe týždenníka pragmaticky. Súčasne im profesionálna česť káže robiť žurnál pestrý a zaujímavý. Taký je aj pohľad na dvanásť bielych lipicanov v Topolčiankach s vtipným komentárom, že ani *anglická kráľovná by nepohrdla takýmto záprahom* (č. 47). Odvážny kameraman ponúka jedinečné zábery Prahy z kopuly Mikulášskeho kostola (č. 48). Zaujímaj aj spomalené zábery z medzinárodnej súťaže v džude (č. 46). Populárny brankár Viliam Schroiff dobehol so štafetou priateľstva na slovensko-ukrajinskú hranicu (č. 50). Mohutné kráčajúce stroje a rýpadlá v povrchovej bani v severných Čechách pomohli baníkom splniť záväzok a na *najväčšej stavbe socializmu* – Východoslovenských železniarnach – robotníci v mrazivom nečase dokončujú budovu valcovne (č. 49). Chladničky Calex v Zlatých Moravciach vyrábajú na tri zmeny, no stále to nestačí, lebo smernica znie: do roku 1965 musí mať chladničku každá tretia rodina (č. 51). Na Ankare dali do prevádzky gigantickú Bratskú hydroelektrárň (č. 46) a národnostné nepokoje v uliciach Bruselu vyvrcholili zásahom polície (č. 44). A ďalšie zaujímavé šoty z domova i cudziny. Dodajme, že jednotlivé čísla týždenníkov uzatvárali šéfredaktori J. Kavan, M. Černák, M. Barta, J. Menzel a O. Skalski. ▲

FILMOVÉ TÝŽDENNÍKY NA TA3 – DECEMBER 2012

- 1. 12. – 13.30 hod. – Týždeň vo filme 44/1962 a 45/1962 (repríza 2. 12. o 15.30 hod.)
- 8. 12. – 13.30 hod. – Týždeň vo filme 46/1962 a 47/1962 (repríza 9. 12. o 15.30 hod.)
- 15. 12. – 13.30 hod. – Týždeň vo filme 48/1962 a 49/1962 (repríza 16. 12. o 15.30 hod.)
- 22. 12. – 13.30 hod. – Týždeň vo filme 50/1962 a 51/1962 (repríza 23. 12. o 15.30 hod.)
- 29. 12. – 13.30 hod. – Týždeň vo filme 52/1962 a 52/1981 (repríza 30. 12. o 15.30 hod.)

Zmena programu vyhradená!

KINO LUMIÈRE V DECEMBRI: Z každého rožka troška

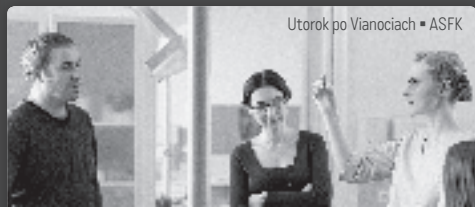
December–nedecember, Lumièere mi od začiatku svojej existencie pripadá tak, že celkom validným kritériom diváckeho výberu, na čo do tohto kina ísť alebo nejst, je jednoduchá skutočnosť, či človek niektorý film z programu už videl, alebo ešte nie. Ak nevidel, môže naň zavítať bez strachu, že sa spáli, že sa bude nudiť, že sa nezamyslí či sa bude cítiť podvedený. Striedajú sa filmy prastaré, staré, novšie aj tie najnovšie. Striedajú sa proveniencie. Striedajú sa žánre. No kvalita ponúkaných filmov ostáva v drvivej väčšine nadpriemerná. Výber sa mi teda nerobí ľahko, lebo najradšej by som odporučila všetko. Vlastne: odporúčam všetko.

Začnime doma. Je skvelé, že v ponuke môže byť hneď niekoľko filmov z nedávnej minulosti a všetky stoja za to, niektoré sú dokonca vynikajúce. Napríklad taký animovaný *Posledný autobus* Ivany Laučíkovej a Martina Snopeka, krásny a silný *Dom Zuzany Liovej*, nekompromisná „dokumentárno–hraná“ snímka *Až do mesta Aš* Ivety Grófovovej či film Zuzany Piussi *Od Fica do Fica*, ktorý rozvíril nielen hladinu kultúrnej komunity, ale aj hladinu celospoločenskú a určite sa stal jednou z najvýznamnejších kinematografických udalostí tohto roka u nás. (Hoci sa „Ficko“ dal vidieť na nete, plátno je plátno.)

Napozerať starinky typu *Upír Nosferatu* (1922), *Chamtivosť* (1924), *Diabol v tele* (1947), *Väznica parmská* (1948), *Krásky noci* (1952) či *Veľké manévry* (1955) prospeje okrem iného lepšiemu porozumeniu novinkám.

Zo súčasnej produkcie by som chcela upozorniť na tri filmy. Depresívne, ale silné. Všetky tri rôznym spôsobom vypovedajú veľa pravdy o rodine, priestore, kde mnohí z nás prežijú to najlepšie v živote, ale mnohí aj to najhoršie. V nemeckej *Konečnej uprostred cesty* lekár oznámi hlavnému hrdinovi Frankovi zdruvujúcu správu – má neoperovateľný zhubný nádor na mozgu a spočítané dni. Niektorým situáciám by sme sa najradšej vyhli, ale Frankova rodina si to nemôže dovoliť. Neobyčajne emocionálny a pravdivý film. Poľská *Miestnosť samovrahov* rozpráva deštruktívny príbeh adolescenta Dominika, ktorý, nenachádzajúc v realite dostatok ľudského tepla, sa utieka do počítačových svetov a vzťahov, neprehľadných, vyšinutých, ešte studenších, ako sú tie v Dominikovej rodine. Rumunský *Utorok po Vianociach* je do špiku kostí civilný, dráma o „klasickom“ manželskom trojuholníku, ktorý sa nám pred očami nezadržateľne mení na štvoruholník, lebo okrem manželky, manžela a milenky sa do hry dostáva aj najväčšia obeť – Adriana a Paulova dcéra. ▲

odporúča
filmová teoretička
Zuzana Mojžišová

Utorok po Vianociach • ASFK

KINO LUMIÈRE

KINO
SLOVENSKEHO
FILMOVÉHO
ÚSTAVU

ŠPITÁLSKA UL. 4
BRATISLAVA

► 01. 12.

Le Havre, A. Kaurismäki, Fin./Fran./Nem., 93' (16.30, K1)

Poľský film, M. Najbrt, ČR/Pol., 113' (17.00, K2)

Konečná uprostred cesty, A. Dresen, Nem., 110' (18.30, K1)**Cigáni idú do volieb**, J. Vojtek, SR/ČR, 72' (19.10, K2)**Hanba**, S. McQueen, VB, 101' (20.30, K1)**Trainspotting**, D. Boyle, VB, 94' (20.40, K2)

► 02. 12.

Konečná uprostred cesty, A. Dresen, Nem., 110' (18.00, K1)**Cigáni idú do volieb**, J. Vojtek, SR/ČR, 72' (18.30, K2)**Trainspotting**, D. Boyle, VB, 94' (20.00, K2)**Hanba**, S. McQueen, VB, 101' (20.30, K1)

► 03. – 09. 12.

Festival Jeden svet 2012 | www.jedensvet.sk

► 10. 12.

Rozchod Nadera a Simin, A. Farhadi, Irán, 123' (17.30, K1)**Až do mesta Aš**, I. Grófová, SR/ČR, 80' (18.30, K2)**Konečná uprostred cesty**, A. Dresen, Nem., 110' (20.00, K1)**Stratená česť Kataríny Blumovej**, V. Schlöndorff, M. von Trotta, Nem., 103' (20.30, K2)

► 11. 12.

Rozchod Nadera a Simin, A. Farhadi, Irán, 123' (17.30, K1)**Cigáni idú do volieb**, J. Vojtek, SR/ČR, 72' (19.00, K2)**Láska je všetko**, J. Lüsen, Holan., 110' (20.00, K1)**Konečná uprostred cesty**, A. Dresen, Nem., 110' (20.30, K2)

► 12. 12.

Imaginárne lásky, X. Dolan, Kan., 97' (18.00, K1)**Neha**, Martin Šulič, ČSFR, 104' (18.30, K2)**Melancholia**, L. von Trier, Dán./Švéd./Franc./Nem./Tal., 130' (20.00, K1)**Od Fica do Fica**, Z. Piussi, SR, 82' (20.30, K2)

► 13. 12.

Život Briana, T. Jones, VB, 93' (17.30, K1)**Rozchod Nadera a Simin**, A. Farhadi, Irán, 123' (18.00, K2)**Musíme si pohovoriť o Kevinovi**, L. Ramsay, VB/USA, 112' (20.00, K1)**Chamtivosť**, E. von Stroheim, USA, 102' (20.30, K2)

► 14. 12.

Albert Nobbs, R. Garcia, VB/Írsko/Fran./USA, 113' (16.30, K2)**Život Briana**, T. Jones, VB, 93' (16.30, K1)**Miestnosť samovrahov**, J. Komasa, Pol., 110' (18.30, K1)**Od Fica do Fica**, Z. Piussi, SR, 82' (18.30, K2)**Parade**, S. Dragojević, Srb./Chorv./Maced./Slov., 115' (20.00, K2)**Musíme si pohovoriť o Kevinovi**, L. Ramsay, VB/USA, 112' (20.30, K1)

► 15. 12.

Život Briana, T. Jones, VB, 93' (16.00, K1)**Fish Tank**, A. Arnold, VB, 123' (16.30, K2)**Miestnosť samovrahov**, J. Komasa, Pol., 110' (18.00, K1)**Albert Nobbs**, R. Garcia, VB/Írsko/Fran./USA, 113' (18.45, K2)**Musíme si pohovoriť o Kevinovi**, L. Ramsay, VB/USA, 112' (20.00, K1)**Parade**, S. Dragojević, Srb./Chorv./Maced./Slov., 115' (20.45, K2)

► 16. 12.

Poľský film, M. Najbrt, ČR/Pol., 113' (17.30, K2)**Fish Tank**, A. Arnold, VB, 123' (18.00, K1)**Život Briana**, T. Jones, VB, 93' (20.00, K2)**Musíme si pohovoriť o Kevinovi**, L. Ramsay, VB/USA, 112' (20.30, K1)

► 17. 12.

Trainspotting, D. Boyle, VB, 94' (18.00, K1)**Červené pole**, Y. Zhang, Čína, 88' (18.30, K2)**Musíme si pohovoriť o Kevinovi**, L. Ramsay, VB/USA, 112' (20.00, K1)**Diabol v tele**, C. Autant-Lara, Fran., 110' (20.30, K2)

Kino Lumièere – Kino Slovenského filmového ústavu / Špitálska 4, Bratislava

► www.navstevnik.sk ► www.aic.sk/kinolumiere

► 18. 12.

Trainspotting, D. Boyle, VB, 94' (18.00, K2)**Upír Nosferatu**, F. W. Murnau, Nem., 67' (18.30, K1)**Rozchod Nadera a Simin**, A. Farhadi, Irán, 123' (20.00, K1)**Hodina vikov**, I. Bergman, Švéd., 87' (20.30, K2)

► 19. 12.

Väznica parmská, Christian-Jaque, Fran./Tal., 170' (17.30, K2)**Od Fica do Fica**, Z. Piussi, SR, 82' (18.30, K1)**Trainspotting**, D. Boyle, VB, 94' (20.00, K1)**Šepoty a výkriky**, I. Bergman, Švéd., 86' (20.30, K2)

► 20. 12.

Život Briana, T. Jones, VB, 93' (17.30, K1)**Krajina, odkiaľ prichádzam**, M. Carné, Fran., 94' (18.30, K2)**Pouta**, R. Špaček, ČR, 146' (20.00, K1)**Krásky noci**, R. Clair, Fran./Tal., 84' (20.30, K2)

► 21. 12.

Le Havre, A. Kaurismäki, Fin./Fran./Nem., 93' (16.00, K1)**Anjeli**, R. Šveda, SR, 95' (17.00, K2)**Melancholia**, L. von Trier, Dán./Švéd./Franc./Nem./Tal., 130' (18.00, K1)**Život Briana**, T. Jones, VB, 93' (18.45, K2)**Pouta**, R. Špaček, ČR, 146' (20.20, K1)**Veľké manévry**, R. Clair, Fran./Tal., 103' (20.30, K2)

► 22. 12.

Poľský film, M. Najbrt, ČR/Pol., 113' (16.00, K1)**Až do mesta Aš**, I. Grófová, SR/ČR, 80' (16.30, K2)**Le Havre**, A. Kaurismäki, Fin./Fran./Nem., 93' (18.00, K1)**Všichni dobří rodáci**, V. Jasný, ČSSR, 115' (18.15, K2)**Melancholia**, L. von Trier, Dán./Švéd./Franc./Nem./Tal., 130' (20.00, K1)**Fanfán Tulipán**, Christian-Jaque, Fran./Tal., 93' (20.30, K2)

► 23. 12. – 26. 12.

NEPREMIETAME, ďakujeme za porozumenie.

► 27. 12.

Dom, Z. Liová, ČR/SR, 100' (17.30, K1)**Baron Trotta**, J. Schaaf, Nem., 90' (18.00, K2)**Poľský film**, M. Najbrt, ČR/Pol., 113' (20.00, K1)**Mimoriadna udalosť obvodného významu**, S. Snehzhkin, ZSSR, 90' (20.30, K2)

► 28. 12.

Utorok po Vianociach, R. Muntean, Rum., 100' (16.30, K1)**Happy Happy**, A. Sewitsky, Nór., 88' (17.00, K2)**Lovci hláv**, M. Tjeldum, Nór., 100' (18.30, K1)**Až do mesta Aš**, I. Grófová, SR/ČR, 80' (18.45, K2)**Bohémsky život**, A. Kaurismäki, Fran./Nem./Fin./Švéd., 100' (20.20, K2)**Zabriskie Point**, M. Antonioni, USA, 112' (20.30, K1)

► 29. 12.

Břetislav Pojar pre deti, ČSSR, 73' (16.00, K2)**Máme pápeža!**, N. Moretti, Tal./Fran., 104' (16.30, K1)**Bohémsky život**, A. Kaurismäki, Fran./Nem./Fin./Švéd., 100' (18.00, K2)**Zabriskie Point**, M. Antonioni, USA, 112' (18.30, K1)**Poľský film**, M. Najbrt, ČR/Pol., 113' (20.00, K2)**Lovci hláv**, M. Tjeldum, Nór., 100' (20.30, K1)

► 30. 12.

Happy Happy, A. Sewitsky, Nór., 88' (18.00, K2)**Máme pápeža!**, N. Moretti, Tal./Fran., 104' (18.30, K1)**Lovci hláv**, M. Tjeldum, Nór., 100' (20.00, K2)**Bohémsky život**, A. Kaurismäki, Fran./Nem./Fin./Švéd., 100' (20.30, K1)

► 31. 12.

NEPREMIETAME, ďakujeme za porozumenie.

► (ZMENA PROGRAMU VYHRADENÁ!)

POZN: všetky filmy sú premietané z 35 mm kópie, okrem projekcií s označením ■ – premietací nosič blu-ray

DECEMBER 2012

3. 12. 1927 **Maximilián Remeň** – strihač
(zomrel 4. 8. 2008)
11. 12. 1942 **Jela Bučková** – herečka
13. 12. 1932 **Filoména Urbaničová**
– vedúca výroby
14. 12. 1962 **Máριο Homolka** – režisér
dokumentárnych filmov
17. 12. 1922 **Elo Romančík** – herec
(zomrel 9. 10. 2012)
21. 12. 1932 **Ilja Zeljenka** – hudobný skladateľ
(zomrel 13. 7. 2007)
21. 12. 1947 **Tomáš Raček** – herec
25. 12. 1927 **Štefan Martin Sokol** – dramaturg,
scenárista (zomrel 29. 6. 2009)

zdroj: Kalendár filmových výročí 2012 • Interná publikácia Slovenského filmového ústavu (SFÚ)
► zostavila **Renáta Šmatlíková**

Štruktúra podpornej činnosti fondu na rok 2013

Rada Audiovizuálneho fondu na svojom októbrom zasadení schválila štruktúru podpornej činnosti fondu na rok 2013. Na základe vyhodnotenia doterajších skúseností štruktúra prináša aj viacero zmien v podpornej činnosti fondu.

Na rok 2013 štruktúra prináša výrazné **zjednotenie členenia jednotlivých programov** a podprogramov – týka sa to najmä programu 1 (tvorba, vývoj a produkcia audiovizuálnych diel), ktorý je najväčší objemom žiadostí aj financiami. Rozsah zamerania podpornej činnosti fondu pritom zostáva zachovaný z predchádzajúcich rokov, znížil sa len celkový počet podprogramov (namiesto doterajších 37 ich v nasledujúcom roku bude len 19).

V štruktúre **programu 1** je novinkou vytvorenie osobitného podprogramu pre koprodukčné filmy s menšinou účasťou slovenského producenta, ktoré sú európskymi dielami v zmysle Európskeho dohovoru o filmovej koprodukcii. V tomto podprograme, ktorý bude mať aj svoju samostatnú odbornú komisiu, sa budú môcť o dotáciu z fondu uchádzať dlhometrážne hrané, dokumentárne alebo animované filmy určené primárne do distribúcie v kinách. Čiastočne sa upravilo aj obsahové zameranie podprogramu 1.4, ktorý sa v novej štruktúre orientuje na filmy študentov filmových vysokých škôl a na programy audiovizuálnej výchovy a vzdelávania v oblasti filmového umenia.

V štruktúre **programu 2** sa zjednodušilo členenie podprogramu pre verejné kultúrne podujatia s účasťou audiovizuálnych diel (filmové festivaly a prehliadky). Tie majú len jednu uzávierku v roku, ktorá je určená s predstihom tak, aby sa už v priebehu januára mohli vyhodnotiť všetky žiadosti na rok 2013. Zároveň fond otvára pre podujatia novú možnosť vyúčtovať najviac polovicu z určenej sumy povinného spolufinancovania aj formou preukázateľného vecného plnenia. Prezentačné aktivity v audiovizii (slovenské výročné ceny, národné nominácie na medzinárodné ocenenia a prezentácia slovenských filmov v zahraničí) sa stali súčasťou podprogramu 2.1.

V **programe 4** sa okrem podpory digitalizácie slovenských kín technológiou v štandarde DCI

vytvára v štruktúre priestor aj na modernizáciu slovenských kín prostredníctvom cenovo dostupnejších zariadení s parametrami technológie E-cinema HD. V tomto programe fond po prvý raz otvára aj možnosť novej formy podpory v podobe pôžičky (v kombinácii s dotáciou).

V štruktúre sa určuje **na podpornú činnosť fondu v roku 2013 predbežná celková suma 5,5 milióna eur**. Percentuálny pomer prerozdelenia finančných prostriedkov fondu predbežne určených na jeho podpornú činnosť je po odpočítaní 10-percentnej rezervy z celkovej sumy nasledovný – Program 1: 80 %, Program 2: 12,5 %, Program 3: 2,5 %, Program 4: 5 %.

Výraznejšia **zmena sa týka aj určenia termínov uzávierok** pre jednotlivé výzvy na predkladanie žiadostí v roku 2013. Fond tak vychádza v ústrety žiadateľom, aby si mohli pripraviť svoje projekty v predstihu. V roku 2013 fond vyhlási celkovo 6 výziev, ktoré budú (s výnimkou výzvy č. 3/2013) zamerané vždy len na jednu oblasť podpory, pričom okrem podujatí má každý program alebo podprogram v priebehu roka 2013 určených viac termínov uzávierok.

(skrátaná verzia tlačovej správy AVF, kompletné znenie na www.avf.sk)

MEDIA Desk Slovensko informuje...

Štrnásteho novembra 2012 bola spustená **redizajnovaná webová stránka Programu MEDIA (<http://ec.europa.eu/culture/media/>)**, na ktorej sú aktuálne informácie o Programe MEDIA – všeobecné informácie, jednotlivé schémy, aktuálne výzvy a ich uzávierky, výsledky výziev, ale i novinky týkajúce sa európskeho audiovizuálneho priestoru.

Prvá uzávierka podávania žiadostí v rámci schémy **EACEA 33/2012 Podpora TV vysielania európskych audiovizuálnych diel je 10. decem-**

bra 2012. Jej cieľom je podporovať cezhraničné vysielanie európskych audiovizuálnych diel vyrobených nezávislými spoločnosťami prostredníctvom podnecovania spolupráce medzi vysielateľmi a nezávislými producentmi a distribútorami. Navrhované audiovizuálne dielo musí byť nezávislou európskou televíznou tvorbou (hrané, animované alebo tvorivé dokumentárne filmy) za účasti aspoň **troch vysielacích spoločností** z viacerých členských štátov Európskej únie alebo krajín, ktoré sa zúčastňujú na programe MEDIA. Prihláška musí byť podaná najneskôr v prvý deň nakrúcania. Maximálna dĺžka trvania projektov je 30 alebo 42 (v prípade seriálu) mesiacov.

► rs

► www.csfilm.cz, www.filmpost.cz

Televízia českých a slovenských filmov Slovenské pondelky 2012

3. december 2012

20.00 ► **Jeden deň pre starú paniu**, r. M. Hollý, 1966, 81 min.
22.00 ► **Súkromné životy**, r. D. Hanák, 1990, 106 min.

10. december 2012

20.00 ► **Hriech Kataríny Padychovej**, r. M. Hollý, 1973, 79 min.
22.00 ► **Na pochode sa vždy nespieva**, r. F. Kudláč, 1960, 81 min.

17. december 2012

20.00 ► **Guvernanka**, r. J. Kilián, 2012, 42 min.
22.00 ► **Mŕtvi učia živých**, r. M. Hollý, 1983, 77 min.

Na 24. a 31. decembra je naplánovaný špeciálny program, takže večerné vysielanie slovenských filmov sa v týchto dňoch neuskutoční.

Zmena programu vyhradená!

► Film Pavla Barabáša *Pygmejovia – Deti džungle* získal na 17. Etnofilme Čadca (23. – 26. 10.) Cenu filmových novinárov a Cenu študentskej poroty.

► V dňoch 25. až 28. októbra sa v Maďarskom inštitúte v Prahe konala filmová prehliadka *Súčasná filmová tvorba – stredná Európa*, na ktorej boli uvedené aj dva slovenské filmy – *Dom* (Z. Liová) a *Muži revolúcie* (Z. Piussi).

► Film Mateja Mináča *Nickyho rodina* získal Grand Prix na 17. medzinárodnom televíznom festivale Bar 2012 v Čiernej Hore. Päťčlenná medzinárodná porota vybrala do piatich kategórií z 220 prihlásených snímok viac než 70, ktoré reprezentovali vyše 30 spoločností zo všetkých kontinentov. Je to už tridsiata cena pre tento film.

► Celovečerný debut Ivety Grófovej *Až do mesta Aš* získal cenu Zlatý anjel za najlepšiu réžiu v súťaži medzinárodného filmového festivalu Toifest 2012 v Poľsku. Porota ocenila nekompromisnú, z formálnej stránky odvážnu réžiu.

► Štrnásteho novembra sa v pražskej Modrej sále konala projekcia snímky *Cigáni idú do volieb*. Film bol uvedený v rámci cyklu prezentácií slovenských dokumentárnych filmov za účasti tvorcov. Uviedli ho režisér Jaro Vojtek a producent Tomáš Kaminský.

► Dvadsiateho štvrtého novembra sa v Nitre konal festival o horách a cestovaní *Vysoké hory*. Hlavným hosťom bol známy geograf, horolezec, publicista a cestovateľ František Kele.

► Dvadsiateho šiesteho novembra mala v Štátnom divadle Košice premiéru nová pôvodná slovenská opera-dokument *66 sezón*, ktorá vychádza z rovnomenného dokumentárneho filmu Petra Kerekesa a voľne naň nadväzuje. Operu skomponoval Marek Piaček (autor hudby k pôvodnému dokumentu), autorsky na nej spolupracovali Peter Kerekes a Martin Ondriska.

► Pred rokom (17. novembra) začala vysielajú prvá filmová televízia, ktorá uvádza výlučne snímky európskej kinematografie – Film Europe Channel. V roku 2013 plánuje Film Europe Channel uviesť vo svojom programe aj festivalových víťazov, film Larsa von Triera *Melancholia* a Hanekeho *Lásku*, ktorú ocenili Zlatou palmou na festivale v Cannes, víťazný film benátskeho festivalu *Faust* režiséra Alexandra Sokurova či víťazný film Berlinale *Cézar musí zomrieť* v réžii bratov Tavianiocov.

► Bratislavské kino Mladosť má vo svojom programe nový cyklus *Kino Romantika*, v rámci ktorého sa premietajú historické filmové dokumenty o Bratislave z archívu Slovenského filmového ústavu.

► jar

OBJEDNÁVKOVÝ KUPÓN FILM.SK NA ROK 2013:

Meno/Firma:

Ulica/Číslo:

Mesto/PSČ:

Objednávam si:

a) polročné predplatné (6 mesiacov – vychádza 6 čísiel) = 6 €

b) celoročné predplatné (12 mesiacov – vychádza 11 čísiel / v lete vychádza dvojčíslo) = 11 €

Platbu za predplatné uskutočním týmto spôsobom:

a) Poštovou poukážkou typu „C“ na adresu: L. K. Permanent, spol. s r.o., poštový priečinok 4, 834 14 Bratislava 34

b) Predplatením vystavenej faktúry

IČO/DIČ

KONTAKT: tel.: 02/44 45 37 11, fax: 02/44 37 33 11,

E-MAIL: lkperm@lkpermanent.sk, www.isnet.sk/lkpermanent

OD KLASIKY PO SÚČASNÉ TRENDY

100 2012 PROJEKT

NAJVÄČŠIA PUTOVNÁ PREHLIADKA FILMOV
ZO ZLATÉHO FONDU SVETOVEJ KINEMATOGRAFIE
A DIEL OCENENÝCH NA MEDZINÁRODNÝCH
FILMOVÝCH FESTIVALOCH

od 6. septembra

V KINÁCH A FILMOVÝCH KLUBOCH / www.asfk.sk

- 1: Bohémsky život**
Aki Kaurismäki
- 2: Čierna mačka, biely kocúr**
Emir Kusturica
- 3: Čierna Venuša**
Abdellatif Kechiche
- 4: Hanba**
Steve McQueen
- 5: Chlapec na bicykli**
Jean-Pierre Dardenne, Luc Dardenne
- 6: Neha**
Martin Šulík
- 7: Rozchod Nadera a Simin**
Asghar Farhadi
- 8: Trainspotting**
Danny Boyle
- 9: V tme**
Agnieszka Holland
- 10: Život Briana**
Terry Jones
- x: Upír Nosferatu**
Friedrich W. Murnau

PODÚJATE
FINANČNÉ PODPORIL

PRÁVNY
KONTROLNÝ
ORGÁN

PARTNERI

ORGANIZÁTOR

MEDIÁLNI PARTNERI

RADIO_FM

kinema

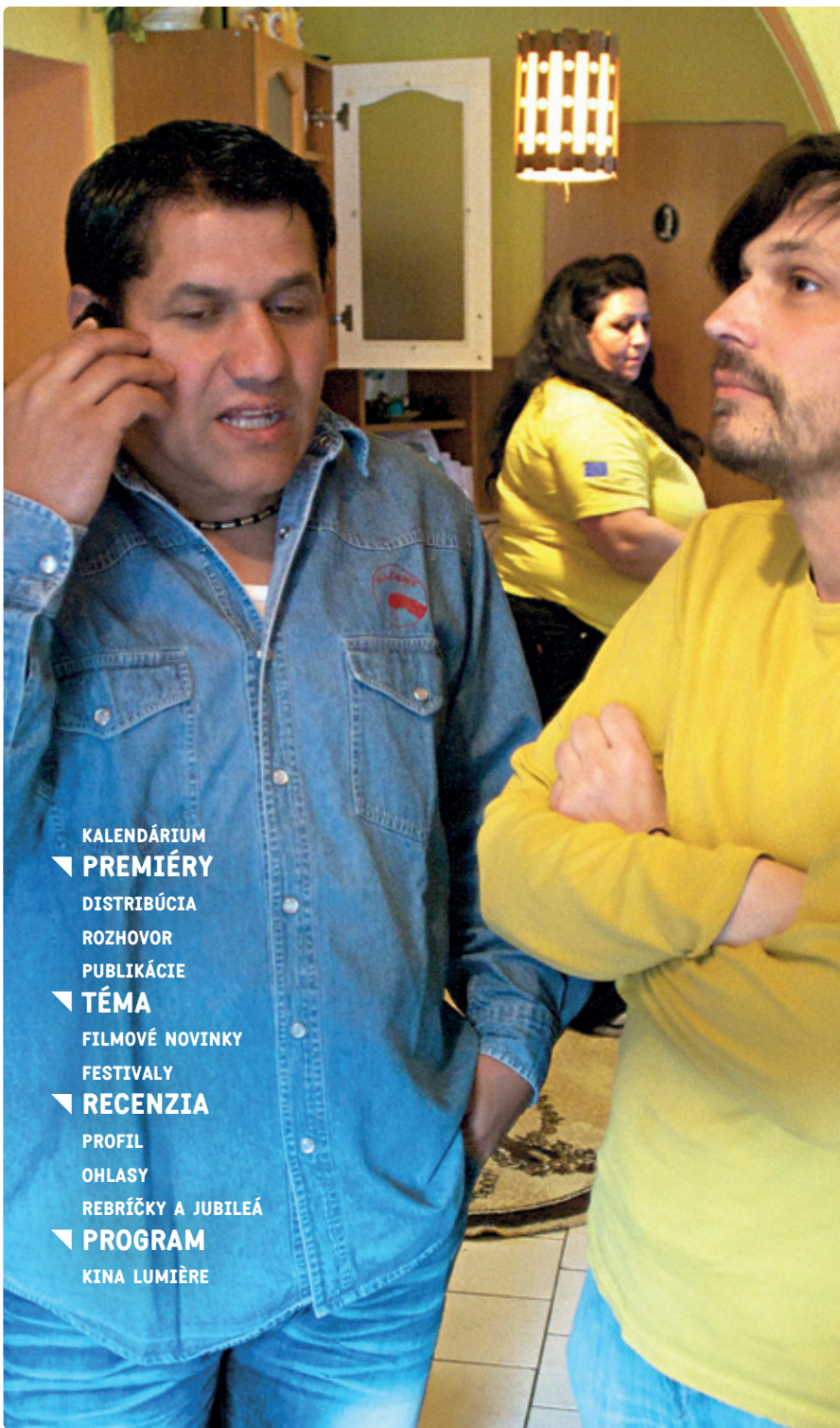

CIVILFESK

fasfikapusk

KALENDÁRIUM

▶ **PREMIÉRY**

DISTRIBÚCIA

ROZHOVOR

PUBLIKÁCIE

▶ **TÉMA**

FILMOVÉ NOVINKY

FESTIVALY

▶ **RECENZIA**

PROFIL

OHLASY

REBRÍČKY A JUBILEÁ

▶ **PROGRAM**

KINA LUMIÈRE

PREDAJ MESAČNÍKA FILM.SK: KKHHRUPECTVA / BRATISLAVA ► Klapka.sk – predajňa SFÚ (Grosslingová 4/3) ► Artorum (Kozia 20) ► Martinus (Obchodná 26)
► Beneluxi Moduli - Svet knihy (Obchodná 4) ► Prospero – predajňa DÚ (Jaskubovo nám. 12) + Váňtka VŠMU (Svoradova 2)
BANÁSKA VYSTRICA ► Artorum (Dolná 8) FILMOVÉ KLUBY ► Kino Lumière Bratislava – Kino SFÚ (Sprátska 4) ► FK – Kino Junior Levíčov
► FK – Kino Strojár Martin ► FK – Univerzita Nitra ► FK – Kino Fontána Prešany ► FK – Nako Trnava

FILM
SLOVAK FILM
INSTITUTE

FILM.SK JE EVIDOVANÝ MK SR POD EÚ. Č. EV 947/08

ISSN 1335-8286

12